

Peterburi on vägev!

28.–30. oktoobrini toimusid järjekordsed *Tallinna Kohtumised Peterburis*. See on linnadevahelise koostöö tippsündmus, millest on välja arenenud mitmeid ärimeeste, kultuuriasutuste ja kõrgkoolide kontakte. Tallinna linnapea Edgar Savisaare juhitud delegatsioon külastas Neevalinna olulisi üritusi ja asutusi. Muu hulgas käidi Peeter-Pauli kindluses, kus vana tava kohaselt kõlab igal keskpäeval kahuripauk. Möödunud neljapäeval sai selle lasu tegemise au osaks Tallinna linnapeale. Ühtlasi avas Savisaar kindluse Insenerimajas Eesti

Meremuuseumi väljapaneku „Tsaariaegsest militaarrajatisest modernseks meremuuseumiks“, mis tutvustab Peeter Suure sõjasadama Tallinnasse rajamise ja vesilennunduse ajalugu Eestis, samuti Lennusadama renoveerimist ja sinna kavandatud ekspositsiooni. Alumisel fotol hoiavad Tallinna linnapea Edgar Savisaar ja Peterburi kuberner Valentina Matvijenko Peterburi linna kingitust.

LOE VEEL IK 6-7

Foto Indrek Veiserik

Juhtkiri

Eesti valitsus kui Suur Peeter

GEORG PELISAAR
Kagu-Eestist valitud Riigikogu liige

Riigikogus kuuleb ministritelt sageli vastuseks, et ühe või teise probleemi peab lahendama omavalitsus või et see pole riigi pädevuses. Samas oleme järjest enam valitsejatel, eriti peaministrilt kuulnud, et majandus pöörab tõusule ja riigi rahakott kosub. Kritiseeritakse omavalitsusi, kes ei tule toime ja justkui ei oska korralikult majandada.

Veelgi enam, omavalitsused oma laenudega ajavat ka riigi kiiva. Näitena nimetatakse neid omavalitsusi, kus juhtpositsioonil Keskerakond. Ajakirjandus on siin toiminud ruuporina ja nii jääb üldsusele mulje, et riik hoiab kokku, linnad ja vallad aga priiskavad. Miks tegelikult omavalitsuste eelarve on suuremas hädas kui riigieelarve, sellest targu vaikitakse.

Põlva linna juhib 1999. aasta sügisest peale Keskerakonna koalitsioon. Varem Põlvat juhtinud Reformierakond jättis endast maha poolikuid objekte ja soojafirma rõõvellike tingimustega rendilepingu. Omamoodi sümboolne, et isegi tollase linnavalitsuse rajatud kallihinnaline paisjärve tamm läks esimese suurveega allavoolu. Kui uue tammi tegemine käis lihtsa maamehe tarkust kasutades üsna odavalt ja kiiresti, siis ilmsete korrupsioonitunnustega soojalepingut ei õnnestunud isegi kohtu kaudu ennetähtaegselt lõpetada. Nii kasvatasid Põlva soojatarbijad kümme aastat erafirma kasumit ja investeringud, mis soojahinda oleks alanud, jäid õigel ajal tegemata.

Siseministeeriumi tellitud uuringu järgi, kus kõik 226 omavalitsust reastati võimekusindeksi järgi, tõsis Põlva linn üldises järjestuses mullusel 17. nüüd 14. kohale. Oma osa on siin ka tublid ettevõtetel, kes tööd pakuvad. Inimeste arv linnas ei ole vähenenud. Sel aastal on sündinud 70 last, mis ületab eelmise kuue aasta keskmist 8 võrra – ja kaks kuud on veel ees!

Finantsvõimekuselt on Põlva teist aastat järjest parim linn Eestis. See tõestab, et pole vahet, mis erakondadest on pärit omavalitsusjuhid, tähtis on, et valitsejaks ausalt ja arvestatavalt kodanike huve. Põlva keskerakondlasest linnapea Tarmo Tamme arvates on omavalitsuste rahaline olukord praegu ülipingeline ning paljude omavalitsuste jaoks saabub tõehetk talvel ja tuleval aastal. Linnaeelarve tulud vähenesid kahe aastaga 17 miljoni krooni võrra. Õnneks on laenukoorem väike, mis tähendab, et Põlva tuleb toime. Teame, et riik

ei taasta omavalitsustele eraldatavat tulumaksu ega tasandusfondi osa. Seega läheb vähemalt viis aastat, et jõuda kahe aasta taguse tulude mahuni.

Mullu võttis riik oma eelarvesse omavalitsustelt 0,5% tulumaksuosa ja tõstis oluliselt aktsiisi- ja käibemaksu. Kaheksa kuuga laekus keskmiselt ühele omavalitsusele tulumaksu 21% vähem kui 2008. aastal. Samas käibemaksu ja aktsiiside tõusud mõjuvad laastavalt mitte üksnes tavatarbijate, vaid väga tõsiselt ka omavalitsuste rahakotile. Kasvavad kulud õpilaste sõidutamisele, teede hooldusele, lasteaedade, koolide ja raamatukogude küttele jne. Eriti rängalt on riigi otsused mõjutanud omavalitsusi, kes mõni aasta tagasi investeerisid laenuga kas või koolimaja renoveerimisse, arvestades eelarve laekumist tollal kehtinud seaduste alusel. Nagu sissetuleku kaotanud kodanikele, on ka kahanenud tuludega valdadele laenude tagasimaksmine suur koorem. Investeeringuteks ja isegi projektide kaasfinantseerimiseks täna paljudel valdadel raha ei jätku.

Omaette probleem on korruptiivne rahajagamine, kus pealt näha on kõik korrektne. Kui

põhiseadus toob eraldi välja Riigikogu pädevusena riigieelarve vastuvõtmise, siis tegelikult on Riigikogu roll eelarverahade jaotuses pigem fiktiivne. Järjest rohkem jaotub raha ministri suvast või mõne sihtasutuse nõukogu suhtest. Pole saladus, et raha jõuab ikka nendesse omavalitsustesse, kus valitsuskoalitsiooni parteikaaslaste võimu teostavad.

On kummuline, et Põlva vald sai riigilt raha Põlva linna serva uue koolimaja ehitamiseks, kuigi kahes Põlva linna koolis jagub õpilaskohti piisavalt. Raha oleks võinud anda hoopis staadionile, mis ammu renoveerimist nõuab ja mida vajavad nii linlased kui ka vallaelanikud. Paraku otsustavad haridusminister, Põlva maavanem ja Põlva vallavanem, kes on kõik ühest parteist. Sama skeem jätkub nüüdki, kui saastekvoodi müügist saadavat raha jagatakse. Nii said taotlemisest ja tingimustest teistest tunduvalt varem teada nn omad. Pole raske arvata, kelle projektid paremaks osutuvad. Pole raske ennustada, et ka järgmise eelarve regionaalsed eraldised pole muud kui poliitiline kommiraha.

Valitsus on kriisis käitunud omavalitsuste suhtes Suure Peetrina. Kuidagi ei tahaks, et Eestil läheks nõnda nagu Suurel Peetril muinasjutus.

Pole saladus, et raha jõuab ikka nendesse omavalitsustesse, kus valitsuskoalitsiooni parteikaaslaste võimu teostavad.

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn,
Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717
Toimetajad: 6 274 573
6 274 571
6 274 583

Peatoimetaja: Urmi Reinde
urmi@kesknadal.ee
Poliitikatoimetaja: Ivri Vee
ivari@kesknadal.ee
Uudistejuht: Indrek Veiserik
indrek@kesknadal.ee
Toimetaja: Tiit Maksim
tiit@kesknadal.ee

Toimetuse käsikirju ei tagasta.
Kesknädalas ilmunud artiklid
väljendavad nende autorite arvamust,
mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post. Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

nädala nupud

Eesti meedia küsitav Korea-erutus

Eelmise nädala suurima meedialainetuse tekitas lõunakorealaste Tallinna-vallutus. Avalöögi meedias tegi Rahvusringhäälingu lipulaev „Pealtnägija“, kelle kaugele- ja läbinägev pilk leidis Tallinna linnaosavalitsused, kes toetasid Korea festivali. Ühinedes Rahvusringhäälingus Kalle Muuli üleskutsuga ajakirjanikele selle sündmuse koostööpartnerluse tausta lähemalt uurida, märkas Kesknädal Saku suurhalli taga mitu päeva seisnud Rahvusringhäälingu uhkust – ultramoodsat teleülekannejaama.

Loodetavasti järgmine „Pealtnägija“ paljastab, millistel tingimustel Rahvusringhäälingu enese poolt skandaali mässitud üritus selle Rahvusringhäälingu tehnikat koos meeskonnaga kasutada sai. Üritus ise oli aga igati tore tasuta meelelahutus, mis tõi Saku suurhalli publikut sellises hulgas, mida ükski propandakoosolek pole seni suutnud. Ka mitte Ühtse Eesti suurkogu. Dave Benton kasutas võimalust, ja säras. Tõnis Mägi allus meediadiktaadile, ja loobus. See, et Eesti kirikusad oma põlluservale trügimisest end häirituna tundsid, on mõistetav. Milles erutus aga Eesti meedia?

Raudkindel ausus TV 3-s

Möödunud neljapäeval TV 3 saates „Kolmeraudne“ väljendas saatejuht Mihkel Raud (pildil) veendumust, et meedia toetab tugevalt Reformierakonda. Saates väitlesid Tallinna Televisiooni üle linnavolikogu Reformifraktsiooni esimees Remo Holsmer ja sotsist abilinnapea Vadim Belobrovstev. Holsmer kahtles Tallinna TV vajalikkuses ja taunis valimisreklaamide näitamist seal. Belobrovstev ütles, et ka ETV tahab valimisreklaami näitama hakata, mispeale Holsmer kuulutas enesekindlalt Reformierakonna vastuseisu sellele ideele. „Teil pole ka vaja seda, sest kogu meedia on teie poolt; Keskerakonna poolt meedia ei ole,“ teatas seepeale Raud nii Holsmerile kui ka televaatajale ootamatult.

Raud palus kujutada Holsmeril olukorda, kus Reformierakond valitseb pealinnas, riiki juhivad aga Keskerakond ja sotsid. Ja kogu riiklik meedia laulab seda laulu, mis on soodne Keskerakonnale. „Kas te tõesti tahate öelda, et Reformierakond ei kasutaks ära võimalust, et oma teadet mingilgi kujul valijateni viia?“ küsis Raud Holsmerilt, mispeale viimane neelatas närviliselt ja hakkas sõnadega puterdama. Holsmer polnud arvestanud Rauda poolt stsenaariumile allumatu käitumisega ja püüdis seletada, et meedia kallutatus on Keskerakonna väljamõeldis.

Raud teatas seepeale, et on inimene, kes loeb ajalehti ja et ta ei ole rumal. Tema sõnul saab proportsionaalselt meedia poolt kesta kõige rohkem ikkagi Keskerakond, ja proportsioonid seega ei ole paigas.

Kesknädal tunnustab Rauda kindlameelsuse eest kõnelda meedia olemusest ka juhul, kui see tähendab varjatud toetuse avaldamist tema poolt mitte just väga armastatud Keskerakonnale. Raud on korduvalt andnud mõista, et on sotsiaaldemokraatide valija. Ka Kesknädal pole kunagi varjanud oma poliitilisi eelistusi ja suhtleb seetõttu märksa ausamalt oma lugejatega kui nii mõnigi teine ajaleht. Aus meedia on see, kus ajakirjanikud ei varja enam oma poliitilisi eelistusi. Seda peaksid kõik ajakirjanikud Eestis tegema. Ka Kuku raadio peatoimetaja Janek Luts, kes kavatseb Kesknädalale teadaolevalt Riigikogu valimistel kandideerida Reformierakonna nimekirjas.

Aaviksoo lubas pidalitõbistele valget sammast

Isamaaliidu kaitseminister Jaak Aaviksoo võrdles Riigikogus pimedat ja koledat vabadussamba vastaseid pidalitõbistega, kes peaksid siiski uskuma ministri kinnitust, et sammast saab ükskord valmis. „Ja kui mõni pidalitõbine tõesti ei peaks uskuma, et sammast valmis saab, siis olen nõus talle selles küsimuses abi pakkuma ja usku kasvatama, mida ma ka täna siin püüan teha,“ on endise Tartu Ülikooli rektori, nüüdse Isamaa-poliitiku sõnad.

Aaviksoo vastas Nikolai Põdrama (KE) küsimusele, kes võrdles Vabadussõja võidusammast pidalitõbistega. „Eesti on vaba, aga sammast on habras ja nagu pidalitõbine, kellel pidevalt kukub mingi tükk küljest ära – siamaani on remondis. Rahvas ei ole teda omaks võtnud ja teda on nimetanud küll häbisambaks, küll pimesambaks. Viimati kevadel Riigikogu ees esinedes andsite lubaduse, et sügiseks saab võidusammast korda. 23. septembril oli sügise algus, esimene lumigi on läinud, aga sammast on endiselt pime ja aedikus. Ma ei küsigi enam, millal saab sammast korda, küsin, kas nii käitataksegi sümbolitena?“

HIIBUSE NÄDAL

TALENDID LAHKUVAD EESTIST

Kallo: Normaalne Euroopa töötab koos SRÜ riikidega

Kesknädal küsib: Riigikogu liige ja Keskerakonna volikogu esimees Kalev Kallo, mis asjus käisite eelmisel nädalal Peterburis?

Tegemist oli Kasahstani Vabariigi OSCE eesistumisele pühendatud parlamentaarse konverentsiga deviisi all „OSCE ja CIS: uued võimalused ja perspektiivid“. Teatavasti OSCE on meil tuntud lühend, mis tuleb Euroopa Julgeoleku ja Koostöö Organisatsiooni ingliskeelsest nimetusest (*Organization for Security and Cooperation in Europe*). Lühend CIS (*Commonwealth of Independent States*) on inglise keelest tuletatuna meil vähem tuntud, aga see-eest teame väga hästi eestikeelsest lühendist SRÜ, teisisõnu – toimus OSCE ja SRÜ ühisistung. See selgesti näitab

normaalne Euroopa soovi järjest laienevaks koostööks ka SRÜ riikidega, mis kindlasti ei ole meelepärane meie tänase valitsuse pistrikele. Ettekannetes leidis laialdast rõhutamist asjaolu, et esmakordselt on OSCE eesistujariik nn postsovetlik, kes on sellega suurepäraselt hakkama saanud. Nimelt teeb Kasahstani Vabariik väga suurt ettevalmistavat tööd, et 1. ja 2. detsembril kokku kutsuda oma uues pealinnas Astanas OSCE riikide suur konverents riigipeade ja valitsusjuhtide tasemel pärast 11-aastast vaheaega. Loomulikult tahab Kasahstan

oma eesistumisaastat väärikalt jäädvustada, aga sellest on kindlasti kasu kõigile liikmesriikidele. Ühisistungile olid kutsutud paljude Euroopa asjadega tegelevate organisatsioonide esindajad, sealhulgas Euroopa Julgeoleku ja Kaitse Assamblee poliitika komisjoni ja parlamentidevahelise koostöö komisjoni liikmed. Kuna mina kuulun viimasesse, siis oli mul kutse foorumil osaleda. Konverentsil esines ettekandega meie assamblee president Robert Walter. Konverentsil oodati loomulikult huviga Venemaa presidendit Medvedevi ja Kasahstani presidendi Nazarbajevi ettekandeid, kuid kahjuks viimasel minutil selgus, et nad ei saanud tulla, ja piirduti nende kirjalike tervi-

tuste ettelugemisega. Ühiskonverents võttis vastu deklaratsiooni, mille projekti eelnevalt arutati kolmes eraldi paneelis. Esiteks – Euro-Atlandi ja Euraasia julgeolek; teiseks – majandusliku maailmakorralduse uus arhitektuur; kolmandaks – inimlik mõde. Osalesin teises majandust puudutavas blokis, kus peeti omakorda ligi kümme ettekannet nii ülikooliteadlaste kui ka poliitikute poolt. Lõpuistungil üldistasid paneelide juhid eraldi paneelides räägitud ja võeti vastu 24-punktiline deklaratsioon. Rääkisid siin väga lühidalt faktist endast, sisu käsitlemine nõuaks palju enam aega ja leheruumi.

Kallo

Tuus: Kesk langetaks ravimite käibemaksu

Ravimite kättesaadavust takistab nende väga kõrge hind. „Keskerakond algatas Riigikogus eelnõu, mis parandab patsientidel ravimite kättesaadavust. Tahame langetada ravimite käibemaksu 9 protsendilt 5 protsendile ning seeläbi parandada nende kättesaadavust ja kaitsta inimeste tervist,“ selgitas Riigikogu liige Marika Tuus. Keskerakondlased soovivad pakkuda pensionäridele ja 4–16aastastele lastele 90-protsendist soodustust kõikide Haigekassa ravimiloetelus olevate ravimite ostmisel.

„Eestis on ravimid ühed Euroopa Liidu kallimad, eelkõige sel-
leparast, et riik kompenseerib neid vähe ja inimeste omaosalus ehk omast taskust maksmine on meil mitu korda suurem kui teistes riikides. Eesti on ravimite omaosaluse poolest Euroopas esirinnas, sest meie patsiendid peavad ravimite keskmiselt 43% ise kinni maksma. Saksamaal tasuvad patsiendid ise keskmiselt 7,1% neile määratud ravimite maksumusest, Prantsusmaal 3,6%, Itaalias 3%, Hollandis vaid 0,1%.“
Ravimite käibemaksu tõstmine teenis Tuusi sõnul eelarve täitmise huve, kuid varjuküljena on kallimad ravimid vähendanud arstimate kättesaadavust ning Haigekassa on pidanud raviks mõeldud rahalisi vahendeid suuremal määral tasuma riigimaksudeks. „2008. aastal otsustas koalitsioon tõsta ravimite käibemaksu 5%-lt 9%-le, mis tõi riigile elanike arvelt ligi 135 miljonit krooni lisaraha, nõudes ka Haigekassa niigi pingelisest eelarvest ligi 90 miljonit,“ märkis Tuus. *Kn*

IRL ja Reformierakond räägivad pensionidest – kas nutta või naerda?

Kaks paremerakonda ärgitasid pensionide üle vaidlema. Mida nad viimase kahe aasta jooksul valitsuses olles on pensionide heaks ära teinud?

EDGAR SAVISAAR
Keskerakonna esimees

Esmalt kärbiti meie vanematele ja vanaisadele lubatud pensionitõus. Teiseks lõpetati riigipoolsed sissemaksed pensioni teise sambasse. Kolmandaks tõsteti pensioniiga. Lühidalt, vähendati praeguste ja tulevaste eakate pensioni.

Hinnad kasvavad, vaesus suureneb

Sel nädalavahetusel tuli IRL-ilt ettepanek siduda pensioni suurus laste arvuga. Reformierakond vastas sellele, et parim lahendus oleks üldine pensionitõus. Ei teagi, kas nutta või naerda selle üle. Nii praeguste kui ka tulevaste pensionäride sissetulekuid

armutult kärpinud paremerakonnad lubavad nüüd äkki üksteise võidu pensione tõsta. See on samasugune absurd nagu paremerakondade ennastalgav võitlus hinnatõusude vastu, kuigi just nende endi tõstetud aktsiisid ja käibemaks on põhjuseks, miks hinnad Eestis nii kiirelt kasvavad ja vaesus suureneb. Ja nende endi poolt valitud majanduspoliitiline kurss on see, mis hoiab tööpuuduse kõrge ning kindlustab, et palgad hakkavad Eestis kasvama ilmselt kõige viimases järjekorras üle kogu Euroopa.

IRL ja Reform toetagu Keski eelnõu!

Keskerakonna ettepanekud pensionide suhtes on lihtsad ja selged. Esiteks, praeguste pen-

sionäridele tuleb hüvitada ärajäänud pensionitõus. Pensionid peavad tõusma ennaktempos. Midagi pole teha, aga meie vanaisadel ja vanaemadel ei ole aega oodata, kuni Reformierakond ja IRL omavahel kokku lepivad, milline erakond suudab pensionide küsimuses populistlikuma lubaduse välja käia. Teiseks, Kesksfraktsioon Riigikogus on teinud ettepaneku tõsta keskmisest töötasust madalamat sissetulekut saanud isikute pensioni. Sama ettepanekuga tagatakse kõrgem pension ka lapsehoolduspuhkusel olnuile. Seda ettepanekut tuleb toetada, sellega tuleb anda häälendamisel roheline tuli. Kuni paremerakonnad Keskerakonna eelnõu ei toeta ja sellele vastu punnivad, seni pole neil küll mingit õigust pensionide teemal sõna võtta.

Blogist 1. novembril

Gräzin rikkus taas liikluseeskirja

Pealtnägijate kinnitusele jäi Riigikogu liige Igor Gräzin Mustamäe-Nõmme kandis politseile vahele turvavõõta sõitmisel pärast. See oli Gräzinil juba mitmes kord liikluseeskirja rikkuda. Rahvasaadik peaks oma käitumises ikka rahvale eeskujuks olema, kuid eks mõnedele meestele tunduvad nii eeskirjad kui ka karistused mõjuvat kui vesi hane selga.

Terane mõte

„Mul on väga kahju eesti lastest, kellest koos oma vanematega on tehtud katsejänesed Eesti järjekordses ühiskondlikus eksperimentis, mille nimeks on röövkapitalism.“

Soomes ajakirjanik SAMI LOTILA 26. oktoobri Õhtulehe artiklis „Sotsiaal-demokraatia ja eestlase aluspüksid“

Eestlaste üliemotsionaalne purse väljarände teemal

Riigikogus esitas Keskerakond Eesti noorte kojukutsumise eelnõu. 23. oktoobril võttis Delfis sõna Katrin Lust-Buchanan, kes töötab ajakirjanikuna Londonis. Ta vastas president Ilvese toetatud üleskutsule „Talendid koju!“. Tema kirjutis „Eesti riigil pole piisavalt raha mind tagasi osta!“ pälvib rohkem kui nädala jooksul ligi 800 kommentaari, mis näitab, et autor astus Eesti riigi ühe kõige väärtusama konnasilmale – puudutas väljarändeprobleemi. Väheste eranditega kujunes konkreetne kommentaarium üle hulga aja ääretult sisukaks, aga ka väga valusaks. Koos välja alasti ja räägite tõde, kusjuures ilma igasuguse poliitilise varjupoksi. Kommentaaridest vaatab vastu rahva vapustavalt sügav mure oma riigi pärast. Kesknädal soovib igapäev endal Lust-Buchanani initsieeritud ja Delfi poolt hästi võimendatud poleemikaga tutvuda ning avaldab siinkohal ühe kommentaatori seisukoha – sellesarnased meeled olid arutus valdavad.

„Eesti majandus on viimasel kahel aastal tõmbunud kokku peaaegu 20 protsendi võrra, palku on vähendanud rohkem kui pooled ettevõtted, meie riigis on üle 100 000 töötut, kellest enamik jääb sissetulekuta aastateks, ja on täiesti võimatu eitada, et aset leidnud

majanduslangus on Eesti riigi viimase kümnendi poliitiliste valikute ja majandusliku ideoloogia otsene tagajärg. On absurdne, et seda on endiselt vaja niimoodi välja öelda, agatundub, eton. Maailmas leidub vähe riike, kes on rahvusvahelise majanduskriisini

viinud turu- ja kasumikeskset poliitikat rakendanud täielikumalt ja truualamlikumalt kui Eesti. Maailmas leidub vähe ühiskondi, keda kriis on tabanud nii rängalt ja laiaulatuslikult kui Eestit. Ja kõige selle taustal: maailmas leidub vähe valitsusi, kus käitutakse, otsekui majanduskriisi poleks juhtunud.

Eesti poliitika on lõplikult ülejäänud ühiskonnast lahti haakunud ja triivib nüüd omaenda keerdreaalsuses, kus viimased valimised võitis erakond, kes lubas viia Eesti Euroopa viie rikkaima riigi hulka, on aga valitsenud isegi maailma mastaabis katastroofilise majandusvaringu üle – ent võidab tõenäoliselt ka järgmised valimised. Ja see on erakond, kes mitte ainult ei vaadanud varingut pealt, vaid paigaldas ise ükshaaval kõik

Piret Pruul piltsonastik.blogspot.com

lõhkeained ja tellis veel kraana ka. Aga midagi ei tundu enam registreeruvat. Me elame tillukeses ühiskonnas, kus kodulaenuid koormavad 150 000 peret rahasummas, mis on suurem kui riigieelarve, kus 50 000 inimest kaotas eelmisel

aastal töö ja üle tuhande ettevõtte läks pankrotti, ja peaministri lubatakse vabariigi aastapäeva kõnes tagasi vaadata lausuda: „Me oleme riigi ja rahvana saavutanud viimase aasta jooksul usku-
matult palju.“

Sundüürnike kahjusid heastada ei takista miski

Eesti Üürnike Liitu koondunud endised sundüürnikud pöördusid oma murelike küsimustega Tallinna linnapea Edgar Savisaare ja tema meeskonna poole, kui septembris toimus Õpetajate Majas linnapea kohtumine Tallinna Kesklinna elanikega. Kuna küsimustele ei jõutud põhjalikult vastata kohapeal, saatis Tallinna Kesklinna Valitsus vastused Üürnike Liidule hiljem. Liidu tegevdiriectori Peeter Tedre palvel avaldab Kesknädal linnavalitsuse seisukohad.

1. Kõiki sundüürnikke jääb elu lõpuni vaevama küsimus ebaõiglusest oma kodude erastamisel kasutusel olnud väärtpaberite EVP-de eest ja meilt selle võimaluse äravõtmine seadusandja poolt. Kuidas sai võimalikuks Eestis tagastada maju, arvestamata neil lasunud võlgu? See on mõeldamatu Rooma õigusel põhinevas õigusruumis.

Vastus: Reformiseadused on paratamatult ebaõiglased. ORAS-e vastuvõtmisel otsustas seadusandja, et ka eluruumide restitutsiooninõuete lahendamisel on prioriteediks endise omandiõiguse taastamine, arvestamata omandi võõrandamise hetkel varal lasunud võlgasid ning ühiskonnas toimunud muudatusi. Seejuures ei osatud ilmselt ette näha, milline tagajärg on sellise tasakaalustamata põhimõtte järgimisel. Tänapäevane valitsus näeb selgelt tagastatud majade üürnikele reformiga tekitatud ülekohtu, kuid ei soovi heastamiseks midagi ette võtta. Vastupidiselt püütakse ebaõiglustunnet ühiskonnas süvendada. Ehedaks näiteks on siin ümberasujate probleemi lahendamine. Hoolimata linna korduvatest ettepanekutest probleemi lahendamiseks, on valitsus järjekindlalt seisukohal, et ümberasujatele kuulunud vara osas puudub täiendava regulatsiooni vajadus ning tõendite kogumine Saksa riigi poolt maksitud kompensatsiooni kohta ei ole valitsuse mure.

2. Tänu Tallinna linnavalitsuse tegevusele on paljude sundüürnike, kes võtsid ennast õigeaegselt linnaosavalitsustes eluruumivajajana arvele, pakilised vajadused eluruumile füüsiliselt rahuldatud. Kuid pakutud munitsipaalalupinnad ei kindlusta siiski rahulolu asjade käiguga, sest sageli on inimeste jaoks ikkagi tegemist olnud sundvalikuga. Omandireformi aluste seaduses oli varade tagastamisel eesmärgina sätestatud ülekohtu vältimine ja keeld kahjustada isikute seaduslikke huve. Millised oleksid praegu võimalused riigi ja kohaliku omavalitsuse tasandil heastada elamute õigusjärgsetele omanikele tagastamisega sundüürnikele tekitatud otsest ainelist kahju ja ülekohtu?

Vastus: Tagastatud elamu üürnikele tekitatud ülekohtu heastamiseks tuleb kõne alla eelkõige rahaline hüvitis, loomulikult ei ole välistatud ka teistsugused meetmed. Me ei näe õiguslikke takistusi hüvitamist reguleeriva seaduse kehtestamiseks. Arvestades riigi majanduslikku olukorda, on selge, et ülekohtu heastamine ei saa toimuda hetkega ning hüvitise maksmine tuleb jaotada pikemale perioodile. Vastasel juhul muutub kogu protsess ühiskonnale ülemäära koormavaks. Oluline on, et riik võtaks vastu põhimõttelise otsuse ülekohtu heastamiseks. Õigluse jaluleseadmine vähendaks tunduvalt pingeid ühiskonnas.

3. Teatavasti tegi Riigikogu inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ratifitseerimise seaduse vastuvõtmisel 13. märtsil 1996. a. reservatsiooni, asetades omandireformiseadused väljapoole nimetatud konventsiooni toimeala. Kas nüüd, kui Eesti on Euroopa Liidu täisliige, tuleneb eelmainitud reservatsioonist Teie arvates mingeid kohustusi Eesti riigile või võimalusi sundüürnike suhtes?

Vastus: Riigikogu ratifitseeris inimõiguste ja põhivabaduste konventsiooni tingimusega, et konventsiooni protokoll nr 1 artikli nr 1 sätteid ei laiene omandireformiseadustele. Reservatsioon oli paratamatu reformi jätkamiseks algselt kehtestatud põhimõtete alusel. Samas ei tähenda reservatsioon seda, et riigil puudub võimalus ja moraalne kohustus reformi käigus tekitatud ülekohtu heastamiseks. Isegi juhul, kui konventsioonist või seadustest ei tulene otsest juriidilist kohustust, on riigil alati võimalus astuda samme ülekohtu leevendamiseks. Selline käitumine rõhutaks, et Eesti järgib Euroopa Liidus tunnustatud õigusriigi põhimõtteid.

Lugupidamisega,
Tallinna Kesklinna Valitsus
Karin Benksohn

Valimistele lähevad parempoolsed erakonnad vastu eelkõige Keskerakonda pekstes, kuid seda näeme juba kõik, et mingil määral käib neil kähmlus ka omavahel. Viimasel ajal on meediast läbi lipsanud ka küllalt kurioosseid IRL-i ja Reformiga seotud juhtumeid, mida on teisiti kui korruptiivseteks raske nimetada.

Nii teatas 23. oktoobri Postimees Lõuna ringkonnaprokuratuuri algatatud kriminaalastajast Tartu endise abilinnapea ja ettevõtja, reformierakondlase Aksel Kivi vastu.

Vähkide asemel eramu

Asi oli selles, et tänavu aprillis lõppes ülmas meedia-vaikuses kohtuprotsess, mis andis Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile (PRIA) õiguse Aksel Kivi firmalt Kivi Forellipüük OÜ tagasi nõuda 1,6 miljonit krooni.

Selle raha oli firma saanud vähkide haudemaja ehitamiseks, mille asemel ehitas Kivi aga endale hoopis eramu.

Firma, mis PRIA-lt toetust taotles, lasti pankrotti ning likvideeriti varade puudumisel. Tuli välja, et hoonete kompleks kuulub Kivile isiklikult. PRIA polnud nõus oma raha korstnasse kirjutama ja pöördus prokuratuuri poole. Meediahuvi selle loo vastu on tänini praktiliselt olematu. Kus me näeme seda suurt meediapeksi, millest magnaat (Eesti mastaabis) H.H.Luik nii armastab rääkida?

Nüüd jääme lootma, mida tulevad juurdlusorganid.

Nagu soomlane Sami Lotila kirjutab, on eestlane laisk ja tasane ning mõnuleb ahju peal. Lisaksin omalt poolt, et eestlane on ka sõnakuulelik oma valitsejatele.

ALAR SEPPER
ametiühinguliige, täiesti parteitu

Eeldatakse, et ametiühing peaks olema poliitikast kõrval, seega neutraalne. Ega see ikka nii ei ole – isegi Eestis mitte. Mitmed endised ametiühingute gelased eesotsas Siim Kallasega on kasutanud ametiühingut poliitilise hüppelauana.

Ametiühing ja poliitika

Poliitikaga on ametiühingud seotud mitmel põhjusel:

- sõnavabadus on Eestis üsna näiline;
- tööandjate röövellik palgapoliitika;
- valitseva koalitsiooni inimvaenulik sotsiaalpoliitika;
- inimõiguste rikkumise seadustamine.

Mis puutub sõnavabadus

IRL ja Reform otsivad

Kivi

Foto Aldo Luud / Õhtuleht

Lahked annetajad

Viimasel ajal on Keskerakonna materdamisele vaheldust pakunud ka Delfi, kus 26. oktoobril kirjutati, et möödunud aastal Isamaa ja Res Publica Liidu juhitava majandusministereeriumi haldusalas olevalt Kredexilt 300-miljonise ekspordigarantii saanud äriees Hillar Teder on asunud oma võlgu maksma. Nimelt olevat ta tänavu kolmandas kvartalis teinud IRL-ile poole miljoni krooni suuruse annetuse. Delfi andmeil oli kolmandas kvartalis teine suurem IRL-ile annetaja ehitusäriees Toomas Luman, kes andis erakonnale 200 000 krooni. Sama palju olevat Lumanilt saanud ka Reformierakond.

Ivari Vee

Ats 23.10.2010 06:54

Mis Kivi asja puutub, siis kui RE ja IRL-i indulgentsid peaksid jääma kevadiste valimiste järel veel kehtima, siis eks see asi lõppe samuti nagu juba Rahumägi, Seli, Eliste, Jõesaare jne jne asjadest näha on. Oodatakse veidi aegumist ning kui aegumist ei jõuta ära oodata, siis lõpetatakse avaliku menetluse puudumise tõttu. Nojah, mis menetluse saakski refokuratuuril olla selliste asjade menetlemiseks? Aga kas on ikka õige refokuratuuri huvipuudust pidada avalikkuse huvipuuduseks? Seepärast ongi väga tähtis, et kevadel RE ja IRL-i indulgentsid ükskord ometi kehtivuse kaotaks. Nad on juba nii ülbeks läinud, et kogu aeg tuleb asjade puhul nulle taha juurde. Järgmisel aastal oleks ilmselt juba tegu ka asjade mahtudega eurodes. Ja millal järjekord Mustvee sadama afäärideni jõuab?

Ain (ei ole Seppik) 23.10.2010 08:53

Eks need maatehingud tiritakse ka jõulurahuks lagedale, keegi veedab veel aastavahetuse plate peal, ja see laevade ost kaitseminnis inglaste käest....., kas audit sai ikka tutvuda selle ostuga, ei ostetud riigi käest ju. ikka kohaliku äriettevõtte käest.

seosed 23.10.2010 10:42

Aksel Kivi oli Tartu abilinnapeana Andrus Ansipi vasak käsi.

Solidaarsus on E

ditega püütakse alavääristada ametiühinguid kui selliseid.

Laar: ametiühingud on Eestis rudiment

Tuletage ajalugu meelde. Kui Viimsis avati uut kaubanduskeskust, andis Mart Laar sõnumi – kaotada Eestis ühis-

Ametiühing seob väga erineva tausta, usu, ideoloogia ja tööeks-pidamistega inimesi ühise eesmärgi – inimsuse – nimel.

tegevus (muide, järgmise päeva uudistest oli see osa välja lõigatud). Samuti oli Laari valitsemisajal sõnum, et ametiühingud on uues Eestis rudiment. Selletaoline vaikiv ametiühin-

guvaenulik poliitika on jätkumas tänaseni. Sellest ka meie ametiühingute nõrkus. Samas on võimurid muutnud töölepingu- ja usaldusisiku seadust töötajavaenulikuks, mis veelgi vähendab ametiühingute võimalusi. Mõistele *demokraatia* on antud imetabane tähendus, mille alla ja taha on võimalik peita kõik ühiskonna väärtused. Nii ongi oma tänases tähenduses *demokraatia* võimu õigus ja kõik! JOKK!

Solidaarsus = hooliv, toetav, aitav

Sama vägivalda on kasutatud sõna *solidaarsus* kallal. Sellest on saanud peaaegu et sõimusõna! Ometigi on selle ilus ja siiras sisu omane kristlikule maailmapildile. Või kuidas? See ongi ka ametiühinguliikumise üks olulisemaid väärtusi – olla solidaarne, hooliv, toetav, aitav kaaskondlaste suhtes.

Millistest inimlikest väärtustest saab üldse juttu olla, kui puudub solidaarsus? Ka aus

vastastikku korruptante

VÄHIKASVATAJAST MAJAEHITAJA:
Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA) nõuab Aksel Kivilt (RE) tagasi 1,6 miljonit krooni, mida mees kasutas oma maja ehituseks.

HELDE MEES:
Hillar Teder (paremal) annetas tänavu IRL-ile pool miljonit krooni. Mõni kuu varem tegi Tederile omapoolse annetuse IRL-i haldusalas olev Majandusministeerium.

Teder

Teemakohaseid kommentaare

Parem oli loomulikult Neinar Seli.

to seosed 23.10.2010 10:55

ja kes mäletab, et selle parema käe ja tema küljeluu imelised trikid sumbusid nii avaliku huvi puudumise kui mingi kohtuliku „seadusekonksu“ tõttu?! Küll on ikka hea, et meil on justiitsminister, kes on omandanud mõiste „avaliku huvi puudumine“ ja seda ka pädevalt kasutab!
Siin nimetati ka maadevahetust. Pst! Sellega ootame niikaua, kui ka kõige pikema mäluga inimesel on ununenud, et skeemi töötas välja tubli oravake Kranich. Kuni mitte keegi ei tea, et seesama tubli orav NÕUDIS Noarootsis teatud maade erastamist oma sõbrale-(erakonnakaaslasele). Kuni keegi ei tunne enam huvi, millise skeemiga see „parem käsi“ sai Tartu kesklinnas parima krundi. Kuni keegi ei mäleta, et esimesed maadevahetuse tehingud lükati käima ikka sellesama tubli oravakese poolt jne.jne. [---]

Kari 23.10.2010 11:41

[---] Varas on varas ja petis on petis, mis vahet, kus parteis ta parasjagu asjatab. See, et meie parteid KÕIK nii korrumpeerunud ja valelikud on, on suur ja sügav rahvuslik traagika, mis viib meid

kenasti ja kiiresti oma loomuliku lõpuni. Isetehtud, hästi tehtud - ja pole enam mitte ühtegi võõrvõimu süüdistada. Kivi on libe ja sõnaosav mees, mida tõestab asjaolu, et rahastajatel haudemaja ja eramu vahel vahe tegemine niiii kaua aega võttis! MTÜ-d on allamäge ja parteidega samastuma (loe: korrumpeeruma) hakanud sellest ajast alates, mil nende käsutusse ja kasutusse tulid suured EU rahad. 2007- 08 aastatel liitus *leader* rühmadega suur hulk erilisi asjamehi, kel hea nina raha peale – nii nad siis istuvad ja jagavad ning valitsevad nendes juhatustes lausa uskumatute tasude ja boonuste eest. Nii on Kivigi Tartumaa arendusseltsi juhatuse aseesimees ja jagab kindlasti väga õiglaselt ja oskuslikult *leadri* ja seega ka *PRIA* raha. Ikka nii, et esmaspäeval käib *PRI*aga kohtus ja teisipäeval jagab *PRIA* toetusi. Enam silmakirjalikum vist olla ei saagi. Ja tegelikult, mis siin ikka Kivi süüdistada, igal pool on ju juhatustes ja organisatsioonides inimesed, kes seda rahulikult taluvad ja normaalseks peavad. Kivi kasutab lihtsalt võimalusi, mis tal käepärast on. Eks neis raha jagavates organisatsioonides ole raske seda korda pidada ka, kui algusest saadik ja lõpuni (ka iseenda suhtes) printsiipaalne ei ole – pigistad korra silma kinni, siis hoiagi ta kinni ja ära kobise.

muude kodanikukohustuste kõrval kohustus ise endal hing sees hoida. (Kõrvalepõikeks: miks kõrvaldas Stalin Trotski ja Lenini? Ainult ühel põhjusel – äkki temale ei jäägi enam kedagi tappa!)
Ei saa nimetada vabaduseks vabadust anda valimistel oma hääle kellelegi, kes järgmisel päeval kõnnib sinu antud mandaadiga teise erakonda!?? Loogika on siin milline?

Meedia vaikib olulisest

Veel kord sõnavabadusest. Isegi Vene aja lõpul ei pandud üksikut teisitimõtlejat (kui tal polnud organiseeritud kaaskonda) trellide taha. Meil, Eestis, oli Tiit Madisson seega üksinda võimsam kui kõik KGB kaastöötajad kokku, et ta trellide taha pisteti!? Või kuidas aru saada juhtumist paar kuud tagasi, kui naine (muide, ema) pandi seaduse jõul hullumajja? See teema võeti väga kiiresti maha, sest tegemist oli ärimaailma tege- lastega ja otseselt vaba inimese

ahistamisega. Miks meedia või press sellistel ilmingutel silma peal ei hoiagi? *
Miks meile ei räägita Hiina ja Jaapani majanduste võidukäigust? Väitke vastupidist! Aga ma usun, et sealseks peamiseks hoovaks on haridus, sealjuures tasuta kõrgharidus. Kurb küll, kuid Sami Lotilal on liigagi paljus õigus.

(* **Toimetusest:** Autor peab siin silmas hiljuti *Õhtulehes* ilmunud lugusid selle kohta, kuidas Harjumaal Aruküla ja Jüri vahel asuva nn *Leivajõe ääres asuva Sillaotsa talu perenaine eksmehe ettevõtmisel hullumajja pisteti: põhjuseks väidetavalt arendaja ja eksmehe soov talumaad kiirelt suureks rahaks teha. Eksmehe isa, tundes oma poega, ei pärandanud talu mitte pojale, vaid pojapojale, kelle hooldajaks pärast lahutust määrati lihane ema. Lihne – ema oli vaja vastutusvõimetuks muuta, et saada poja hooldusõigust, ja seega talumaad arendajale maha parseldada.)*

Senioride mured-vaevad

ELMAR-JOHANNES TRUU

Keskerakonna Senioride Kogu esimees

21. oktoobril peetud Eesti suurima pensionäre ühendava organisatsiooni – Keskerakonna Senioride Kogu – aastakoosolekul valiti tööd koordineerima uus juhatus. Valikut tehes peeti silmas, et esindatud oleksid erinevad Eesti piirkonnad. See aitab kaasa, et juhatuse sõnumid ja ettevõtmised jõuaksid kiiremini kõigi seniorideni.

Ka uut juhatust valiti juhtima siinkirjutaja. Tema asetäitjaks sai Anne-Ly Nilisk, kes hiljuti valiti juhtima Tallinna Pensionäride Ühendust. Aastakoosolekul kinnitatud juhatusse kuuluvad: Milvi Clausen (Järvamaa), Herme Endoja (Pärnu), Mairoos Kala (Harjumaa), Tiit Kivikas (Mustamäe), Aado Kuhlup (Võrumaa), Maire Lainurm (Jõgevamaa), Asta-Aino Laurimaa (Raplamaa), Pille Lövend (Lasnamäe), Aare Metsjärv (Haabersti), Vaike Salumaa (Põhja-Tallinn), Vaike Sein (Lääne-Virumaa), Astrid Sepp (Saaremaa).

SEENIORLIIDRID: Uude juhatusse valiti teiste seas ka Anne-Ly Nilisk, Tiit Kivikas ja Johannes-Elmar Truu.

Foto Urmi Reinde

Lapsi kasvatavad vanavanemad

Aastakoosoleku sõnavõttudest koorus vastvalitud juhatusele lahti lai ja murederohke ühiskonnaelu probleemide tööpõld. Keskseeniored ei ole mures ainult eakaaslaste toimetuleku pärast. Meile kui vanavanematele valmistab sügavat pettumust, et valitsus on jätnud kasvava põlvkonna saatuse hooleks. Majanduslik kitsikus, madalad palgad ja tööpuudus mõjutavad kõige enam lastega peresid, mistõttu kannatavad laste õpi- ja tervislik seisund ja eluviisid. Teiselt poolt süveneb neis peredes alaväärsuskompleks, käeg- alöömine ja pettumus oma riigis. Täna tuleb tuhandetel

Keskerakonna seniorid nõuavad toidukaupade ja toasooja käibemaksu alandamist 20 protsendilt 5 protsendile ja ravimite eest tasumisel omaosaluse vähendamist EL-i keskmisele tasemele, mis on 7% (Eestis seni 50%).

vanaisadel ja vanaemadel asendada lastele isa-ema, kes siirdunud laia maailma perele elatist teenima.

Peame häbiväärseks, et riik ei hoolitse auväärsete eakate eest, kellest 43% peab elama vaesuses. Pensionina pakutakse samahästi kui almust. Eesti keskmine pension on naeruväärselt väike – 272 eurot, samal ajal saavad näiteks Soome vanurid 1344-eurost ja Kreeka pensionärid ligi 1700-eurost pensioni.

Kuhu valitsus kaotas pensionireservist 5 miljardit?

Keskerakonna Senioride Kogu juhib valitsuse ja Riigikogu tähelepanu sotsiaalse kriisi ohule, kui ei rakendata abinõusid töötute perede, puuetega inimeste, üksielavate ja kroonilisi haigusi põdevate pensionäride toimetuleku parandamiseks. Lubamatu on valitsuse ükskõiksus ja reageerimata jätmise tapva hinnatõusu suhtes. Seepärast nõuame toidukaupade ja toasooja käibemaksu alandamist 20 protsendilt 5 protsendile ja ravimite eest tasumisel omaosaluse vähendamist EL-i keskmisel tasemele (7%). Tahame ka teada, kuhu on valitsus kulutanud eelmiste valit- suste ajal pensionireservi pandud 5 miljardit krooni, mis ei ole läinud pensionide töstmiseks ja väljamaksmiseks. Nagu näha, on palju valuteemasid, millega senioridekogu juhatusel tuleb tegelda – rohkem kui kunagi varem. Arvata võib, et need probleemid muutuvad eriti valulisteks uuel aastal, kui tuleb kasutusele euro. Ootame kõikide senioride ettepanekuid, kuidas paremini seista enda ja oma lähedaste õiguste ning toimetuleku eest.

estis sõimusõna

1. mai 2010 meeleavaldus Toompea platsil

konkurents on selles sõnas kinni! Solidaarsus haarab endasse ka teisitimõtlemise. Ametiühing seobki väga erineva tausta, usu, ideoloogia ja tõekspidamistega inimesi ühise eesmärgi – inimsuse – nimel. Sellest tulenevalt näengi ametiühingut kui ainumast sot-

siaalset jõudu vastu seisemaks nõukogudeaegse orjandusliku ühiskonna taasloomisele. Nüüdisaegne orjanduslik ühiskonnakord kujutab endast valitsemisüsteemi, kus on väike osa rikkaid ja ainutarku, ning ülejäänud osa on kuulekad orjad, kellele on jäetud kõikide

Venemaa teleajakirjanik Arina Šarapova Tallinnas

Venemaa tuntud saatejuht Arina Šarapova (pildil), kes juhib Esimesel Kanalil telesaadet „Tere hommikust!“, esineb Tallinnas rahvusvahelises meediaklubis *Impressum*. Järjekordse avaliku diskussiooni teema on „Hommik algab televisioonist“.

Räägitakse Venemaa televisioonist, sellest, mis retseptide järgi valmistatakse ette programme, kuidas ühitatakse töist ja meelelahutuslikku temaatikat, millised omadused peavad olema tänapäeva ajakirjanikul, et saada eetritäheks.

Arina Šarapova on olnud korrespondent, kommentaator, teleprogrammi *Vremja* uudisteankur. Ta on töötanud erinevates telekanalites, kuid viimasel ajal eelistab Esimest Kanalit. Ta peab meelelahutuslikku suunda tänapäeva televisioonis positiivseks ja ütleb: „Olgu ekraanil pigem rohkem humoriste kui vägivallatsejaid ja mõrvareid.“

Arina Šarapova on lõpetanud Moskva Riikliku Ülikooli filosoofiateaduskonna ja Maurice Thorezi nim. võõrkeelteinstituudi. Praegu ühitab ta teletööd õppejõuametiga rahvusvaheliste suhete instituudis MGIMO ja televisiooni-kõrgkoolis.

Avalik kohtumine toimub 10. novembril kell 17 *Radisson Blu Hotel Olimpija* (endine „Olimpia“ hotell) teisel korrusel konverentsikeskuse *Alfa* saalis.

Üritusest osavõtt on tasuta. Osaleda soovijad peavad end eelnevalt registreerima tel 668 8903 või 534 58494 või e-posti aadressil info@impressum-club.eu.

Meeldejääd kohtlemine ja soojad tunded iseloomustasid 28.–30. oktoobrini toimunud Tallinna delegatsiooni visiiti Venemaale. Idanaabri elegantseim linn Peterburi tervitas Eesti pealinna meeri Edgar Savisaart kui suurt riigimeest, kelle arvamusi kuulatakse ja arvestatakse.

INDREK VEISERIK reporter

Linnapead saatsid visiidil IT-spetsialistid, muusikud, kunstiteadlased, ärimedid jt elualade esindajad. Soov värskendada kontakte idanaabriga peegeldus Peterburi külalastanud eestlaste silmist. Pärast Tallinna linnapea kohtumist Peterburi kuberneriga Valentina Matvijenkoga küsis visiidil osalenud Eesti Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) esindaja minult pingsalt, kas kohtumisel ka majandussuhetest räägiti. Koosõlas kultuurisidemetega tugevnemisega peaksid tööpoolest arenema ka majandussuhted, mille aluseks on heasoovlikud poliitilised suhted. Kohtumisel Matvijenkoga valitses lootuse õhkkond. Usutavasti pärast tuleva-aastaseid Riigikogu valimisi need lootused ka realiseeruvad. Keskerakonna poliitikas peitub võti Eesti ja Venemaa majandussuhete paranemiseks. Kuigi möödunud ei tohi unustada, jääksidki EAS-i esindajad minevikutrummide tagumisega valijate häälil püüdvale Reformi ja IRL-i võimukoalitsiooni jätkumisel ilmselt rohkem tühja lootma.

Matvijenko lubas Tallinna küllastada

Matvijenko sõnul annavad sääraseid visiidid kahe linna vahelistele suhetele uue impulsi. Kohtumisel väljendasid mõlema linna juhid valmisolekut edasiseks koostöö arendamiseks. Matvijenko ettepaneku kohaselt võiks see väljenduda Eesti pealinna ja Venemaa kultuuripealinna uue koostöölepe sõlmimises. Tallinn 2011. aasta Euroopa kultuuripealinnana annab ka Peterburile võimaluse oma parimaid kollektiive kogu Euroopale esitleda. Peterburi kuberner sõnul on tema kodulinn valmis projektile „Kultuuripealinn Tallinn 2011“ oma „kultuurilise öla“ alla panema ja selles programmis osalema. Matvijenko rõhutas, et olulised on konkreetsed projektid, mitte deklaratsioonid. Ta mainis, et kahe riigi vastastikustest

suhetes on saanud mitte kivide loopimise, vaid nende üleskorjamise aeg. Peterburi kuberner nimetas Savisaart stabiliseerivaks jõuks Tallinna elus ja tugevaks parteiliidriks. „Edgar Savisaar on poliitik, kellel on võimalik ja kellel ka tahad asju ajada,“ märkis ta. „Nagu iga suurekaliibrilist poliitikut iseloomustab ka teda pragmatism.“ Matvijenko tundis huvi, kuidas Eesti on valmistunud uue rahaühiku euro kasutuselevõtuks. Savisaar sõnas, et investoritele toob euro stabiilsustunde, kuid tavainimestes võib rahavahetus aga tekitada ebakindlust.

Tallinna linnapea märkis, et viimasel ajal on elavnud mõlema linna vaheline turism ning suurenenud ka kaubavahetus, millele on märkimisväärselt kaasa aidanud Tallinna–Peterburi kohtumiste raames toimuvad, juba traditsiooniks saanud äriseminarid. Savisaar esitas Matvijenkole kutse küllastada 2011. aasta jooksul Tallinna ka isiklikult, mida Peterburi kuberner lubas kindlasti teha.

Samal päeval toimunud Tallinna ja Peterburi infotehnoloogia spetsialistide seminaril tundsid peterburglased suurt huvi Tallinnas kasutatavate infotehnoloogiliste lahenduste vastu. Märjiti, et neli metropoli – Tallinn, Peterburi, Helsingi ja Riia – suudavad IT valdkonnas üksteisele kasulikud olla.

Ärisidemed tugevnevad

Peterburi-visitidist võttis osa suur hulk ettevõtjaid, kes osalesid äriseminaril. Tallinna linnapea märkis sel seminaril peetud ettekandes, et ärimaailmas on mõõdapääsmatu lähendada eeskätt otstarbekusest ja koostöövajadusest.

„Kui riikide valitsused ei saa või ei taha koostööd teha, võivad ja isegi peavad sellega tegelema linnad,“ ütles Savisaar. „Olen veendunud, et sellised kõrgetasemelised majandusosalased konverentsid ja seminarid kujutavad endast reaalselt ja konstruktiivset sammu suhete ja koostöö arendamisel.“

Peterburi asekuuberner Mihhail Ossejevski hindas äriseminaril kahe linna ettevõtjate koostöö perspektiive optimistlikeks. „Miski muu ei lähenda nii nagu ühine rahateenimine,“ märkis Ossejevski.

Tallinna linnapea küllastas samal päeval ka Peeter-Pauli kindlust, kus vana tava kohaselt kõlab igal keskpäeval kahuripauk. Möödunud neljapäeval langes selle lasu tegemise au osaks Tallinna linnapeale.

Ühtlasi avas Savisaar kindluse

Peterburi ja selle

Sillamäe sadama turundusdirektor Andrei Birov (vasakul) ja nõukogu esimees Tiit Vähi.

Ehitusfirma Nurmak OÜ juhatuses esimees Ake Andressoo.

Insenerimajas Eesti Mere- ja väljapaneku „Tsaariaegsest militaarrajatisest modernseks meremuuseumiks“. Väljapanek tutvustab Peeter Suure sõjasadama Tallinnasse rajamise lugu, vesilennunduse ajalugu Eestis, Lennusadama ja vesilennukite angaari ehitamist ja hilisemat käekäiku kuni tänapäevani – renoveerimise ning sinna kavandatava ekspositsioonini.

Linnapea mälestas stalinlike repressioonide ohvreid

Tallinna linnapea küllastas 30. oktoobril ehk poliitiliselt repressioonide mälestuspäeval Levašovo memoriaalkalmistut, kus mälestati NKVD repressioonide käigus hukkunud rahvuskaaslast. Oma kõnes meenutas Savisaar, et Levašovosse on maetud väga erinevatest rahvustest inimesi: eestlast, poolakaid, leedulasi,

norralasi, valgevenelasi, inglasi, sakslasi, venelasi. „Me mälestame hukkunud rahvuskaaslast, sest need õudused ei tohi kunagi korduda,“ ütles Savisaar.

1937. aastal võttis kompartei poliitbüroo vastu otsuse, mille kohaselt tuli likvideerida kulakud, aktiivsed nõukogude korra vastased jm „rahvavaenlased“. Ühtekokku hukati NKVD selle operatsiooni käigus 1937. aastal 18 719 ja

inimesed on vägevad!

KOOSTÖÖ: Tallinna ja Peterburi IT-spetsialistide seminaril tundsid peterburglased suurt huvi Eestis kasutatavate infotehnoloogiliste lahenduste vastu.

EESTLUS PETERBURIS: Kohtumiste viimasel päeval külastas Tallinna linnapea Vene etnograafiameuseumi, kus avas Eesti etnograafiapäeva. Avamisel tehti meeleolukat rahvatantsu, millest võtsid osa ka MTÜ Etno Tuba tantsijad koos Tartu linnavolikogu esimehe Aadu Musta, Edgar Savisaare jt külalistega. Tutvustati eesti käsitööd ning õpetati tantse ja laulumänge Peterburi Eesti Seltsi liikmetele ja teistele asjahuvilistele.

VÄÄRTUSTAB PÄRITOLU: Peterburis sündinud ja kasvanud Marina Akimova-Pariku isa on eestlane, ema aga venelanna. Marina võtab osa Peterburis toimuvatest Eestiga seotud folklooriüritustest, sest tema jaoks on oluline tunda ja tunnetada oma juuri. Ta käib sageli Eestis külas oma Saaremaal elavatel sugulastel. Marina napp eesti keele oskus ja Saaremaasugulaste vähene vene keele valdamine pole kuidagi seganud sooje sugulussidemeid.

Kaubandus-Tööstuskoja direktor Siim Raie Tallinna–Peterburi äriseminaril et pidamas.

1938. aastal 20 769 inimest. Nad maeti üheksahektarisele kõrge planguga piiratud maalale Levašovo külas. Ekskavaatorid kaevasid ühishaudu, kuhu laibad lükatati. Hukatute hulgas oli umbes 2000 eestlast.

Matmiskohana kasutati Levašovot kuni 1954. aastani. Üldse on sinna maetud ligi 47 000 inimest, neist üle 40 000 hukati poliitilistel põhjustel. 1960.–1980. aastatel oli Leva-

šovo vaikne kohake, mida ümbritsesid okastraat ja valvputkad, territooriumi valvasid hundikoerad. Ajaloolase Külle

KUMMARDUS OHVRITE MÄLESTUSELE: Tallinna linnapea külastas 30. oktoobril ehk poliitiliselt represseeritute mälestuspäeval Levašovo memoriaalkalmistut, kus meenutati NKVD repressioonide käigus hukkunud rahvuskaaslast. „Me mälestame hukkunud rahvuskaaslast, sest need õudused ei tohi kunagi korduda,“ ütles Savisaar.

Arjakase sõnul kutsusid kohalikud elanikud seda paika „daatšaks“. „Mingeid peohääli sealt kunagi ei kostunud, aastakümneid valitses täielik vaikus,“ ütles ta.

Memoriaal avati 1989. aastal ning sama aasta sügisest peale on sinna lisandunud eri rahvaste mälestusmärke. Eesti pani hukkunud eestlastele mälestusmärgi 30. oktoobril

1999. Kalmistu on ehedal kujul säilinud. Kõikjal on tahvleid ja ristikesi, mille juures omaksed saavad leinata.

Tallinna–Peterburi kohtumistel pikk traditsioon

Tallinna ja Peterburi suhted on eriti intensiivselt arenenud viimasel kümnendil. Linnadevaheliste suhete tihenemist märgitseb aasta 1999, mil

toimusid esimesed Peterburi päevad Tallinnas ning kirjutati alla koostööprotokoll. Kohtumiste eesmärk on ühendada linnade suhtlemise erinevad tasandid ja sihtgrupid. Traditsiooniliselt on kohtumiste raames kolm komponenti: programm ärimeestele, kultuuri-programm, vastastikku huvi pakkuvates valdkondades kohtumised linnade administratsiooni tasandil. Tänu kohtu-

miste raames aset leidnud kultuurisündmustele on välja kujunenud näiteks Tallinna Filharmoonia ja Peterburi Mihhailovi Teatri, mõlema linna kaubandus-tööstuskodade, kõrgkoolide jt kontaktid, rääkimata linnaametnike kogemustevahetusest ja linnade ühisprojektidest.

(Osaliselt kasutatud Raepressi materjale)

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Nagu sõõm värsket õhku!

Lugesin Heinz Valgu äsjailmunud raamatut "Pääsemine helgest tulevikust" ja tahan autorit südamest tänada, et ta suutis kogu möödunud nõukogude aja ja lähimineviku veelkord endast läbi lasta. Eriti suur tänu lähimineviku tõese kirjapanemise eest! Vahepealne "ajupes" on olnud nii vägev, et hakka või ise

Valk

kahtlema möödunud. Mis veel rääkida siis noortest, kes sel ajal alles lapsed olid ja praeguses valemeedias orienteeruda ei oska. Kurb! Elame nagu Vene ajal – ei taha ajalehte lugeda ega teleuudiseid kuulata. Praegune sõnavabadus on nii ühekülgne, et ajab nutma ja naerma. See naer on aga kibe. Küllap tuleb eelpoolnimetatud raamatu kohta veel teisigi vastukajasi, las sinne olla üheks väikeseks lõiguks. Noh, Heinz Valgu aususes ei tohiks ükski demagoog kahelda!

Arvo Jaakson Lääne-Virumaalt

Toimetusel: „Oli kosutav lugeda kallutamata ajalugu!“ – sellist laadi arvamusi on toimetusele teatanud veel mitmed Heinz Valgu raamatusse süvenejad.

Ametiühingud – valitsuse ripats?

Viimastel päevadel on meie TV-kanalid ja trükiajakirjandus vasikavaimustuses – valitsuskooalitsiooni populaarsus kasvavat järjekindlalt. Viimasel rahvaküsitlusel olnud Reformi poolt 41% küsitletuist ja IRL-i poolt 16%.

Tegelikult on see bluff ja rahvaganipuleerimine. 1000 inimese küsitluse põhjal ei saa teha mingeid üldistavaid järeldusi rahva meelsuse kohta. Pole tõenäoline, et rahvas kiidab heaks valitsuse tegevuse riigi majanduse põhjalaskmisel ja töötute armee tekitamisel. Tuhanded on kodumaa tolme jalgelt pühkinud ja kadunud läände nagu rotid uppuvalt laevalt. Viimane selline massiline pagemine toimus 1944. aastal stalinliku terrori kartusel. Eestist lahkunuist on juba ca 2900 inimest valinud võõrriigi kodakondsuse.

Näib, et rahvas ei julge oma arvamust ausalt väljendada. Kas kardetakse ENSV taastamist, kuna Ansip kogub enda erakonda endisi KP tegelasi (nt Mänd, Maruste)?

Meie ametiühingute juhtkonna praegune passiivsus on arusaamatu. Eeskuju töötajate õiguste kaitsmisel tuleks võtta prantslastest. Prantsuse ametiühingute juht väitis: „Streikidega näitame valitsusele, et nad ei valitse lambakarja, vaid inimesi, kes tahavad, et nende tulevik oleks kindlustatud.“

Eestis eksisteerivad ametiühingud vaid paberil. Elatakse varjusurmas, selle asemel et töötute hulgas tänavail tuua ja nõuda valitsuselt tööd ja leiba (nagu teevad seda prantslased). Tundub, et ametiühingukomiteede härrad istuvad mugavalt oma tugi-toolides ja ilmselt kiidavad valitsuse senise tegevuse heaks.

Elmar Hollmann, Kärdla

Klaarimist nõuab küsimus: kas Kalevipoeg oli hiiglane ja kandis kusagil süles laeva?

Võtkem kätte 20-looline eesti rahvuseepos „Kalevipoeg“. Merega on tegemist kolmes loos: neljandas Kalevipoeg ujub Soome; seitsmendas tuleb Kalevipoeg tagasi lootsikus; kuuteistkümnendas on teekond maailma otsa, mis toimub laevas nimega „Lennuk“ ja millega purjetati ka tagasi: „Lasti „Lennuk“ Lalli alla, Lindanisa lahe peale [---]. Paati aeti parve äärde, laeva kalda ligidale. Mehed läksid murudelle, veeresivad vainuile, astusivad alla õue...“ Kogu eepose ulatuses võime veenduda, et Kalevipoeg oli küll vägilane, aga kindlasti mitte hiiglane ja laevu ta süles ei kandnud. Küll tegi (väidetavalt) seda Saaremaa vägimees Suur Tõll!

Millest küll tuleb, et 13. oktoobril ETV kanalil saates „Eesti dokk – Kalevite kanged pojad“ arutati pikalt-laialt Suure Tõllu kuju Tallinna lahte paigutamise ajalugu, nimetades seda kogu aeg Kalevipojaks. See jama on kestnud juba aas-

Kalevipoeg või Tõll?

taid. Seoses sellega olen korduvalt pöördunud ajalehe-toimetuste, EV valitsuse ja ka hr Edgar Savisaare poole palvega lõpetada niisugune rahvuseepose mõnitamine. Kõige imelikum on see, et iga-aastase tühja-tähja üle käib meil tihti suure käre, aga „Kalevipoega“ pole nähtavasti lugenud mitte ainult need, kes seda pettust organiseerivad, vaid ka tuhandeid eesti keele ja kirjanduse õpetajaid, rääkimata haridus- või kultuuriminis-

teeriumi töötajatest.

Jääb üle vandenõuteooria – kõik, ka need, kes minu kirjadele ei vasta, on otsustanud: las Keskerakond eesotsas Savisaarega kulutab paarsada miljonit eeku ja püstitab selle kuju Tallinna lahte... Vaat alles siis tõstame suure kisa ja laseme selle maha võtta!!! [Midagi analoogilist on kujunenud Moskvas seoses Peeter I hiigelukujuga. – Toim.] Minu ettepanek on: kui see kuju kogu eesti rahvale tõe-

SEE ON TÕLL: Saaremaa vägimees ja tema naine on saanud Kuressaares kunstilise kehastuse Tauno Kangro skulptuuriga „Suur Tõll ja Piret said hea kala-saagi“.

poolest meeldib, pange ta siis püsti, aga oma õige nime all – Suur Tõll!

Kaarel Kressa kirjutas 13. oktoobri Eesti Päevalehes: „Sellel, kes ei tee vahet Suurel Tõllil ja Kalevipojal, on ülimalt tõenäoliselt kindel arvamus Kalevipoja sobivuse kohta Tallinna lahte.“

Kellele läheb vaja eesti rahvuseepose kangelase mõnitamist?

Ari Välja, emeritdotsent, Tartu

Kas paremerakonnad kadestavad tsentriste?

Hiljuti hakkasid ajalehtedes ilmuma uudised sellest, et Keskerakond väidetavalt mitteseaduslikult üürib Tallinna linnalt ruume oma peabüroo jaoks aadressil Toom-Rüütli 3/5. Paremerakonnad süüdistavad linnavõime korrupsioonis ning nende erakondadele alluvad korrakaitseasutused tahavad algatada kohtumõistmist. Aga mis on selle süüdistuse poliitiline alus?

Kui tuletame meelde viimase aja poliitilisi sündmusi, näeme imelikku pilti: suurtel erakondadel, välja arvatud Kesk-

erakond, tekkisid oma kontoritega tõsised probleemid. Reformierakonna peabüroo aadressil Tõnismägi 9 sai tugevasti kannatada 2007. aasta rahutuste ajal, mil kontori lõhuti aknad ja saadi tõsist materiaalet kahju. Parteikontor asub 750 meetri kaugusel Riigikogu hoonest. Isamaa ja Res Publica Liidu peakontor, mis asub Wismari 11, on omanike jaoks nii vajalik ja tähtis, et pandi müügile. IRL-i esindajate sõnul tehti seda mitte 8 miljoni krooni suuruse võla, vaid ruumide ebamugavuse pärast. XX sajandi

algul ehitatud ja muinsuskaitse all olev hoone asub umbes poole kilomeetri kaugusel Eesti parlamendist. Samas on teekond Keskerakonna büroost Riigikoguni kuni 350 meetrit. Valitsuse residents Stenbocki maja asub veelgi lähemal – Rahukohtu tänavas. Lisaks, praeguse ni ei olnud keskerakondlastel probleeme oma bürooga, mida nad isegi hakkasid uuendama ja laiendama, millele viitavad nende viimased kulutused ja massimeedia teated. Tekib küsimus: kas selle Keskerakonna-vastase protsessi

alustamise põhjuseks pole paremerakondade banaalne kadestus? Keskerakonna peabüroo asukoht on ju nii mugav, et isegi Eesti Roheliste Erakonna büroo paigutati 2007. aastal selle kõrvale. Muidugi, konkurentidele ei meeldi, et kahed valimised võitnud erakond, vaatamata küsitlustulemustele, jääb vankumatuks ka praegusel raskel ajal.

Vladimir Svet

De facto ja de iure

2. septembril sai Dnestri-äärne Moldova Vabariik (DMV) 20-aastaseks. Et olla riik, on vaja nelja tingimust: 1) peab omama territooriumi, 2) peab olema kodanikkond, 3) peab olema legitiimne valitsus, 4) peab olema rahvusvaheline tunnustus. DMV-il kolm esimest on, aga viimasega on probleem; pole tunnustust isegi talle sõbralikelt Moskvast ja Kiievil.

DMV sündis nn töökollektiivide aktiivi (meil: Interrinne ja „Dvigatel“) eestvedamisel. Peamine põhjus oli protest keeleseaduse ja rahvusliku suundumuse ning ka ettevalmistatava kodakondsuseaduse vastu. Miks ma seda teemat puudutan? Samal eeskujul kavandati Kirde-Eesti Vabariigi (KEV) loomist. Piir pidi kulgema piki Tallinna–Tartu–Petersi raud-

teed. Kuna olin tollal Eesti Pensionäride Liidu tegevjuht, kuid rahvuselt venelane, piisas nendel oidu pakkuda mulle nende tulevases valitsuses sotsiaalministri ametikohta. Nad ütlesid, et kõik on valmis ja et Leningradi juhtkond toetab nende algatust, kõik olevat paari päeva küsimus. Kui nende esindaja lahkus minu kabinetist, helistasin viivitamatult Savisaarele

Toompeale ja informeerisin teda toimuvast. Leningradi linna napea oli tollal Sobtšak, kel olid head suhted Eestimaa Rahvarinde juhi Savisaarega. See suhe osutus otsustavaks – Kirde-Eesti vabariigi teke sai nurjatud. Kui kujutada ette seda maalahmakat, mis taheti meilt ära võtta, tekib õudustunne.

Oleg Burov

Hüva mõte heade mõtete linnast

Taevas, tule appi! Kui Tallinnas kasutatakse bussides reisisaatjaid, kes sõitjaid abistavad, siis Tartus loodi piletikontrolli-eriüksus, kes pensionäre ja alglassiõpilasi ründab.

1. oktoobril, vanuritepäeval (!) üks „eriüksuslane“ kontrollis 77-aastase pensionitunnistust ja kuulutas üle bussi: doku-

menti on omavoliliselt tehtud parandus – tõendi väljaandmiseaeg erineb tunnistuses olevast sünniajast! Pensionär käsutati bussist lahkuma, et tuvastada tema isik ja, mis loogiline, teda ka trahvida. Vanur keeldus ja palus, et tema hetkel kasutusel olevat nägu võrreldaks tunnistuses oleva fotoga. Ta lubas isikutuvast-

tusse minna üksnes siis, kui kutsutakse kohale politsei. „Rünnakrühmlased“ olid sunnitud taanduma.

Solvatud kodanik saatis linnavalitsusele kirja, et uuritaks tema pensionitunnistuse ehtsust ja veendutaks, et mingeid „parandusi“ ei ole sellesse tehtud ning et piletikontrollist psühhohuligaan kutsutaks

korrale. Linnavalitsuse menetlusjuhataja M.R. vastas, et asjaosaliselt võetud seletuskirjast on selgunud: kontrollija üksnes palunud pensionäri vahetada tunnistus uue vastu, et ei tekiks kontrollimisel viivitust (!!!). Küll aga soovitati: pensionär esitagu oma-poolsed tunnistajad, et neilt saaks võtta seletuskirjad, mida

siis hakata menetlema.

Mul on omapoolne menetlusmõte. Enne eelmisi Riigikogu valimisi teatas meie armastatud president, et need, kes ei käi valimas, on passiivsed agressorid. Neid oli ligikaudu 50% ja kindlasti kuulub sinna ka pensionäride „agressorid“, kes pole valitsuse poliitikaga nõus. Seepärast kutsun

kõiki pensionäre hääletama Keskerakonna poolt, sest siis saaks austatud president nentida, et „passiivsete agressorite“ arv on vähenenud.

Silver Alev, Tartu

Esimesed piirikaitsjad tulid kokku

25. oktoobril täitus 20 aastat Eesti Vabariigi piirivalve taastamisest

„Igas linnas ja maakonnas leidub endisi esimesi vabatahtlikke piirikaitsjaid, kuid neist on seni väga vähe räägitud-kirjutatud. Tavaliselt esinevad pressis piirivalvejuhud, kes on ühtlasi kutsutud kõikvõimalikele vastuvõtudele, autasustamistele jne, kuid kaksikümne aastat tagasi vabatahtlikult piiride kaitsele asunud kodukaitsjaid ja kaitseliitlasi, ning seal oma elu reaalselt ohtu seadnud mehi peetakse äärmiselt harva meeles.“ on kirjutanud Aadu Jõgiaas, legendaarne EV Sideteenistuse ülem, kes juhtis Toompeal valitsuse sideteenistust Eesti taasiseseisvumise aegadel.

Inimesed mäletavad hästi meie esimesi oma piiri kaitsnud mehi pärast Eesti Vabariigi taastulekut. Nad teavad suurepärast ka seda, kui ohtlik see oli, ja mida kaalule pandi. Vähe oli neid, kes uskusid, et väikeriigil veel kaua karistamatult omatahtsi tegutseda lastakse. Ja alles siis, kui asi kindlamana tundus, ilmusid lagedale tollased põõsaskükkitajad, löid esimesed eest, tasalülitasid nad aastatega, ja nemad juba oma eelkäijaist head ei räägi, nad on arad mehed... Nemad kardavad oma sooja koha pärast. Muidugi on nende esimeste julgete eesti meeste suhtes tänamatult käitunud. Neid nagu polekski olemas olnud. Aga pole viga, piirivalve aastapäeva tähistamine näitas, et nad on olemas! Selle üle on hea meel, et ka

nemad tulid lõpuks välja, vabanedes vaikimisest! Ettevõtmine toimus meeste endi algatusel, sest kaua sa kannatad kurjade kultust... Ja on juba ka tõdetud, et kui ise midagi ette ei võta, siis sind polegi olemas. Nagu pole võimu jaoks rahvast kõik need aastad olnud, välja arvatud see aeg, kui president oli Arnold Rüütel. Siis kuulati ka kurbade kaebeid. Küllap see oli hingesoojendav ettevõtmine, meie rahva kella-viie-tee-party taoline kokkusaamine. Palsam nende meeste hinge, kes meid kaitsesid, kui meie äraootavad olime, kui me kartsime... Oleks nad osanud aimata, kellele nad seda riiki tegid, vaevalt et end ohtu seadnud oleksid!

Anne Ratman, Ida-Virumaa

ALGAS KÕIK HÄSTI: Aadu Jõgiaas on üks piirivalve algatajatest. Ise ütleb ta nüüd, 20 aastat hiljem: „Seep see on, et aateinimene teeb ikka kõike heauskselt, loo-deti ju kangesti head eesti aega tagasi saada. Nad olid toredad poisid, neil oli aus ja julge pilk. Ka meie regiooni piirilõigu kordonitõlem oli uhke ja jõuline mees, alluvad ka igati väarikad. Siis aga keerati äkki kõik kihva... Ja kihvas on kõik tänaseni...“

Valga aselinnapeal Alar Näämel läks Eesti meistrivõistlustel hästi

Valga spordihallis peeti Eesti meistrivõistlused kreeka-roma maadluses absoluutses kehakaalus, teatas 26. oktoobri ajaleht Valgamaalane.

Viie osavõtja hulgast tuli Eesti meistriks Ardo Arusaar Märjamaa maadlusklubist „Juhan“. Teisele kohale maadles end Kaarel Maaten Eesti Maaülikooli spordiklubist. Kolmanda koha auhinnad viisid koju Imre Kull Kehtna klubist „Hammerlock“ ja Valga keskerakondlasest aselinnapea Alar Nääme Valga maadlusklubist. Valga maadlusklubi treener Evo Saar selgitas, et absoluutne kaal ju tähendab seda, et võistlevad mehed, kelle kaal jääb vahemikku 80–125 kg. Tema sõnul on vigastused väga kerged tulema, kui näiteks 80 kg

kaaluv mees maadleb endast 30 kg raskemaga. Nii hoidvatki treenerid võistlejaid pigem oma kehakaalu võistlusteks. Võistlustel pronksi võitnud ja sellega ka Valga maadlusklubi parimaks osutunud Alar Nääme ütles, et jäi võistlusega rahule, hoolimata sellest, et kaalu poolest oli ta võistluse kergeim – 92 kg. „Ülejäänud osalejad on kõik minust raskemad ja näiteks Ardo Arusaar on Eestis üldse üks kõvemaide tegijaid,“ sõnas Nääme. Ta lisas, et Eesti maadluselidi esindajaid võinuks võistlustel rohkem kohal olla. „Ilmselt sellepärast ma selle

MAADLEV ASELINNAPEA: Viie osavõtja hulgas tuli Alar Nääme kolmanda koha jagajaks.

pronksi võitsingi, tegelikult ma ei ole nii heal tasemel maadleja,“ selgitas Valga aselinnapea. Valgas on maad-

lus üha enam populaarsust võitmas ja publikut oli sel aastal tunduvalt rohkem kui varem.

Kutsun teid oma kontserdile!

Üks turismifirma tegi mulle septembris toreda juubelikingituse – puhkuse- ja esinemisreisi Krimmi, Jaltasse ja Türki, Kemeris kuurortlinna. Esmakordselt välismaal esineda on alati närvepingutav, aga esimesed aplausid lisasid julgust.

Kõige enam nārveldasin Kemeris, kus laulsin SKY hotellis ja rahvusvahelises klubis „Tropicana“, kus enne mind esinesid pillimehed Mehnikost. Vastuvõtt oli väga soe.

Äsja sain valmis kolmanda venekeelse plaadi pealkirjaga „Lihtsalt kingi“. Varsti ilmub kolmas eestikeelne plaat „Filipp Kirkorovi laulud eesti keeles – laulab Sergei Maasin“, seal on 19 laulu. Mõlemad plaadid ilmuvad

müügile aasta lõpul. 24. oktoobril toimus kultuurikeskuses „Lindakivi“ mu juubelikontsert, kus esinesid ka mu kolleegid ja sõbrad Voldemar Kuslap, Erich Krieger, duett „Anmatino“ ja paljud teised head artistid. Kuna kõik huvilised ei mahunud ära, toimuvad „Lindakivi“ lisakontserdid 14. ja 28. novembril kell 17 ning 4. detsembril kell 19.

Sergei Maasin

Maasin

Sundüürnike teemal Tartus

Neljapäeval, 4. novembril kell 14 kohtuvad tartlastega haridusosakonna saalis (Raekoja plats 12) Eesti Üürnike Liidu esimees, Riigikogu liige Helle Kalda ja tegevdirektor Peeter Tedre ning Tartu linnavolikogu esimees Aadu Must.

Teema: omandireformi lõpetamise võimalikkusest, sundüürnike poolelt vaadates.

Klubi Keskpäev kutsub

Keskpäeva klubi alustab sügistalvist sisehooaega laupäeval, 6. novembril kell 12.00 Oismäe tee 57 a Lisainfo tel 6550080 või 53337360

Tervitustega juhatus

Palju õnne, Ando Leps!

6. novembril saab õigusteaduse doktor Ando Leps 75aastaseks.

Kesknädal soovib juubilarile raugematut jõudu ja ilusaid eluhetki!

Linnavalitsuse teenindusbüroos saab tasuta õigusabi

Tallinna linnavalitsuse teenindusbüroos (Vabaduse väljak 7, esimene korrus) annavad õigusteadust õppivad tudengid linnakodanikele tasuta juriidilist nõu. Üliõpilaste Õigusbüroo praktikandid nõustavad linnavalitsuse teenindusbüroos

esmaspäeviti kell 10–13 eesti keeles; teisipäeviti kell 10–12.30 vene ja eesti keeles ning kell 12.30–16 eesti keeles; kolmapäeviti kell 9–12 ja kell 13–15 eesti keeles; neljapäeviti kell 10–13 vene ja eesti keeles ning kell 13–16 eesti keeles; reedeti kell 9–14 eesti keeles.

Telefonitsi konsultatsiooni ei anta – abi saamiseks tuleb teenindusbüroosse kohale tulla. Teenindatakse elavas järjekorras.

Tasuta õigusabi Tallinna ringkonnakohtus

Üliõpilaste Õigusbüroo annab Tallinna majanduslikult vähekindlustatud elanikele tasuta õigusabi ka Tallinna ringkonnakohtus:

esmaspäeviti kell 10–17 eesti ja vene keeles; teisipäeviti kell 11–16 eesti keeles; kolmapäeviti kell 10–13 vene keeles ja kell 13–15 eesti keeles; neljapäeviti kell 12–16 eesti ja vene keeles; reedeti kell 14.15–16 eesti keeles.

TV 14

8. –13. NOVEMBER

ESMASPÄEV, 8. NOVEMBER

00:00 Info TV
19:00 Luurajad 6
Tervisesaade. Laste vaimne tervis.
20:00 Tallinna TV esitleb. Südamele ära.
20:15 Pealinnapilt
20:40 Riigikogu istung : arupärimistele vastamine ja avatud mikrofon I
00:00 Info TV

TEISIPÄEV, 9. NOVEMBER

00:00 Info TV
19:00 Luurajad 7
20:00 Pealinnapilt*
19:55 Kultuuripealinn 2011
20:00 Tallinna TV esitleb. Südamele ära.
20:15 Riigikogu istung : arupärimistele vastamine ja avatud mikrofon II
00:00 Info TV

KOLMAPÄEV, 10. NOVEMBER

00:00 Info TV
19:00 BIG Kuldiiga etapp 2010 I
19:30 Tallinna TV esitleb. Südamele ära.
19:45 Pealinnapilt*
20:10 Eesti poks 100.
20:45 Tallinna linnaeja ja tema meeskonna kohtumine Haabersti linnaosa rahvaga
22:35 Info TV

NELJAPÄEV, 11. NOVEMBER

00:00 Info TV
19:00 BIG Kuldiiga etapp 2010 II
19:30 Tallinna TV esitleb. Südamele ära.
19:45 VII Eesti spordikongressil. Vabariigi Presidendi, kultuuriministri, haridusministri ja EOK presidendi sõnavõtt. Filmarihiivist. Okupatsiooni algus. 1940. aastal jäädvustatud kaadrid
22:50 Info TV

REEDE, 12. NOVEMBER

00:00 Info TV
19:00 BIG Kuldiiga etapp 2010 III
19:30 Tulest tulnud. Dokumentaalfilm Tiit Veeberist
20:35 Tartu lennupäevad 2010
21:05 Tallinna päev 2010
21:35 Tervisesaade. Laste vaimne tervis.
22:05 Vaenlane nr 1. Me räägime alkoholist
22:35 Info TV

LAUPÄEV, 12. NOVEMBER

00:00 Info TV
19:00 FIX - 7 aastat tagasi. Kontserdisalvestus Pärnus 2003
20:40 VII Eesti spordikongressil. Vabariigi Presidendi, kultuuriministri, haridusministri ja EOK presidendi sõnavõtt. Läbi Sibeliuse maa tähtede poole. Dokumentaalfilm uuest Tartu elektri- jaamast.
22:30 Info TV

PÜHAPÄEV, 13. NOVEMBER

00:00 Info TV
19:00 Palamuse laad 2010
19:40 Esineb FIX
19:45 Paides, maarahva kongressil
23:30 Info TV

Sotsid mihklipäeva järel

Eesti poliitikaajakirjanduse suurim pahe – suhtumise „meie“ ja „nemad“ levitamine, vastandamine ja sihitud pahatahtlikkus – saab varsti hoobi.

ARVO HAUG

Poliitajakirjandus võib peagi sattuda omatekitatud punnseisu, kust pole muidu välja-pääsu kui olla, silmad maas. Veel täna näeme, kuidas poliitikaajakirjanik püüab intervjuueritavalt saada heakskiitu seisukohtadele, mida vaevalt saab mõtteviljaks nimetada. Mõned näited sellest: „Te ju lahkute Tallinna võimulidust?“, „Ega te Savisaarega ometi ühise laua äärde istu?“, „Teie partei istub ju linnavalitsuse põlvel“ jms.

Pihl leppigu Mikseriga

Täisealise poliitikaajakirjanikule tuleb nagu negativistlikule murdealasele seletada, et koalitsioon Keskerakonnaga Tallinnas pole võrreldavotsiaaldemokraatide mitmeteist-aastase osalemisega parempoolsetes valitsustes loosungi all „Parempoolsusel pole alternatiivi!!“, mille avalik omaksvõtt oli Sotsiaaldemokraatliku Partei (SDP) põhimõtete avalik reetmine! Kummalisel kombel sai selline tegevus kõik need aastad Eesti poliitajakirjanikelt üksmeelse heakskiidu!

Miks peaks tagasi tõmbuma Tallinna valitsemisest ajal kui kõik sotsiaaldemokraatlikud väärtused on tõusmas oma kohale. Amatöörpoliitikulegi on teada faktid, et SDP-l on Keskerakonnaga suurem ühisosa kui Isamaaliidu või

Reformierakonnaga. Miks just poliitajakirjanikud seda ei märka?

Kui sotside endise liidri Jüri Pihli energia kulus emotsioonide sasipuntras kudrutavate nende parteikaaslaste lahutamisele, kellel oli jää-tunud teadmine, kellega võib mängida ja kelle süles uinuda. Kui kadus KaPo-hirm, hakkas end mugavalt sisse seadnud pahempoolsetevatele parempoolsetele (või oli see otse vastupidi?) sotsidele tunduma püüd sotsiaaldemokraatia ideid erakonnas juurutada käteväänamisena, ning lõhe oligi käes.

Juhtmõte:

Kännud unustasid, et Mikser oli eesmärgiks kuulutanud juhtkonna noorendamise. Küll mitte päevapoliitikat lähtuvalt, ent seda enam ideoloogiliselt. Poliitika ei lähtu tänuhikkusest, vaid ideedest.

SDP-ideede elustamine võis vanade kändude asendit ainult kahjustada, sest parempoolsed sotsid on ideoloogiline sõnasalat. Uut juhti oli vaja, et oma positsiooni säilitada. Sven Mikser uue juhina tundus igati mõistliku valikuna – noor ja seega arvatavasti painutatav,

Haug

analüütilise mõtlemisvõimega mees, kes on Tallinna linna-peale Edgar Savisaarele selja pööranud.

Kännud unustasid, et Mikser oli eesmärgiks kuulutanud juhtkonna noorendamise. Küll mitte päevapoliitikat lähtuvalt, ent seda enam ideoloogiliselt. Erakonna sise-poliitika ei lähtu korruptiivsest tänuhikkusest, vaid selgest ideest.

Olme-sotsiaaldemokraadid olid poliitikas tähed ainult seetõttu, et nad oma ideid salgasid ja võimu teenisid, mistõttu neile ohtralt kiitust jagati. Kõnekaks osutusid ametiühingujuhtide liitumised nendega ja seejärel valitsuskalitsiooni parlamendipingil maabumised.

Sotsid õigel teel

Mõtteid poliitiline ajakirjan-

dus alahindas kogenud Edgar Savisaart oskuses võimekaid inimesi, nagu Sven Mikserit, leida ja ära tunda. Monohuvist Savisaare sammude jälitamise vastu tulnuks ka jälgida tähelepanuvääriva Mikseri arengut poliitikas ja poliitikuks.

Mikseril ja Pihlil on sotsiaaldemokraatlike ideedega palju rohkem ühist kui Eiki Nestoril, Marju Lauristinil, Kat-

rin Saksal või Ivari Padaril. Pihli kestev solvumine kinnitaks tõde, et täitevvõimu esindajast poliitikuks kasvamine ei ole lihtne. Rasked kivid SDE teelt jõudis Pihl tõugata. Soovin talle uue juhiga leppimist, mitte kokkuleplust.

Poliitikaajakirjanikud on end ajanud olukorda, et ainuüksi riigivastase astmelise tulumaksu või Keskerakonnaga ühisosa meenutamisel tuleb Mikseri sotsiaaldemokraadid risti naelutada ja põlastusväärseteks heidikuteks kuulutada!

Ajaleheomanike tagatubades käib aga nuputamine, kuidas mõistetele poliitikaajakirjaniku au ja südametunnistus anda usutav tõlgendus.

Kohane on meenutada 24. oktoobri Raadio 2 otse-eetrit, kus saate „Olukorrast riigis“ saatejuht Kalle Muuli rääkis

oma tunnetest, sest aastatega truualamilikult levitatud vaenuõhkkonna tõttu ei suuda ta enam eraldada sallimatusluulu tegelikkusest ja teenritööd teenistuskohustustest. Savisaare vihkamine on üle kasvanud vihaks rahva vastu. „...kui Edgar Savisaar päise päeva ajal kalmistul lapselaipu vägistaks ja ETV seda otse-eetris näitaks, et siis rahvas ütleks, et ajakirjandus valetab,“ ütles ta. Ajakirjanik Muuli avaldab luulu. Muuli pole see isik, kes rahva hinnanangut „ajakirjandus valetab“ ümber suudaks lükata, küll aga näitlikustab poliitikaajakirjanduse pankrotti.

Meedia hakkab sisemiselt puhastuma

Usun Eesti poliitilise maastiku piiritlemist lähiaastatel ja poliitilise kultuuri hüppelist arengut. Omavaheline kõnelemine saab Eesti poliitiku siduvaks lõngaks. Erakondade koostöö muutub üha tava-pärasemaks.

„Kuidas te suudate istuda Keskerakonnaga ühe laua taha?“ imestab harimatu poliitikaajakirjanik veel täna. Aga, mida sa teed, kui ei lubata meelde jätta, et astmeline tulumaks pole Keskerakonna alatu väljamõeldis, vaid sotsiaaldemokraatia eluvõimeline idee.

Ennustan, et juhtub veelgi kummalisemat - mõtelaisal ja pahatahtlikul poliitikaajakirjandusel seisab ees enesepuhastus ning verelaskmine. Ja omakeedetud supi helpimine.

Mida arvata uue messia tulemisest?

Kesknädala kommentaar Emori uuringule, mille järgi 41% valijatest, kelle on oma kindel eelistus olemas, valiksid praegu Reformierakonna, 25% Keskerakonna ja 39% ei oma kindlat valimiseelistust.

Värskest sotside liidrist Sven Mikserist loodetakse praegu teist Indrek Tarandit. Esimene tunnus selle tõestuseks oli juba see, et meedia hakkas teda veelgi rohkem armastama kui seni. Osales ju Indrek Tarandki kõiksugustes „Viendates b-des“, „Varivalit-sustes“, tantsusaadetes, ning tema skandaale (välisminister Kristiina Ojulandi „vene l...ks“ söimamine, Kadri Simsonilt rahvakogunemisel mikrofonist käestrebimine jmt) võimendas meedia piiritult. Sellega kogus Tarand lärmakalt ja pikka aega tuntuust, ning kandideerides viimati Euroopa Parlamenti, võttis 100 000 häält – ei tea kelle üllatuseks. Ta oli ju meedia lemmikkangelane ja pidi lunastama kogu Eesti ligi 20 aasta demokraatia (=erakondliku süsteemi ja parlamentaarse riigikorra) patud.

Tervelt sada tuhat valijat ei osanud endale Eesti poliitikat leida teist väljundit kui Indrek Tarandi eurokuningaks troonimine. Nüüd, olles selle parteideasendaja Euroopa pudrupadade juurde läkitanud, otsitakse uut iidolit. Kas selleks saab Sven Mikser? Väidetavalt just Eesti intellektuaalidel ei olevat, kelle poolt hääletada, ja kes siis ei tahaks ennast intellektuaalidega samastada – kui Reformi poolt hääletavad ahned,

Isamaa poolt äärmusrahvuslased ja Keski poolt venelased, nagu rahva ajusid siin sellise lahterdamisega pestud on. Sellise üldistuse juures pole imestada, et 40% häälest turul maas vedelevad. Kesknädal luges Postimehe kommentaare Argo Ideoni artiklile (19.10), kus pärast Jüri Pihli asendamist Sven Mikseriga (16.10) arvas kommentaariumikülataja järgmist.

**Pihl vihastas tooli alttõmbamise peale samade inimeste poolt, kes teda kampa tulema lunisid. Inimlikult mõistetak. Samas ei oska ka kaasa tunda. Tuli ta ju otse tänavalt parteibossiks, mida ju igaihele eipakuta. Easy come easy go. Ei jätta sotsidest head muljet igatahes. On selge, et erakonnasiseselt ei valitse mitte demokraatia, vaid mingid hämarad mängud.*

**Oleks Pihl seda võtnud kui väikest kaotust suures sõjas elluolles selle parteideasendaja Euroopa pudrupadade juurde läkitanud, poleks Mikseri saamine erakonna juhiks kedagi oluliselt liigutanud. Nüüd on ta täis teinud nii enda kui erakonna.*

**Natukenne jääb arusaamatuks, mis tohtu tõblemine see erakonna juhtide isikute ümber*

üldse valitseb. Olgu see siis kaduv Rahvaliit või Sotsid. Reaalseid otsuseid võtavad vastu niikuinii üks ja see sama väike grupp inimesi. Erakonnad võiksid enne valimisi tegeleda sisuliste, mitte vormiliste küsimustega. Tohtud intriigid ja sisepeinged ei anna valijatele mingit usaldust, et kõnealune erakond suudaks ka riigijuhtimise pingetele vastu panna. Eeskujuga võiks võtta IRL'i, Reformi ja isegi Keskerakonna meelekindlusest. Eks küsitlused räägivad enda keelt, milline taktika on õige.

**Pihl sai maha võetud, Saks astus tagasi. Suur võit mingile siseriingonnale? Vaevalt küll. Mikser võib küll uhkusega järjekordse tiitli CV'sse kirjutada, aga kui erakond lakkamatute sisetõmbluste pärast Riigikogu ukse taha jätetakse, siis on see tiitel sama väärtuslik kui Juhan Aare oma Rahvaliidus.*

**Minu arvates peale kakkust ei oändata. Pihl nii käituski. Ajakirjanike ilkuvatele küsimustele vastamata. Seda Ideon kahetsebki. Mina arvan hoopis seda, et Sven Mikser on KE juurtega. Pihl taipas, et Savisaar on talle ikkagi ära teinud, kui algasid imelikud jama SDE-s nüüd sügisel, enne valimisi. Seal pole keksida midagi ja surevat luuke etendada..*

** Esiteks ei olnud see päris demokraatlikul teel kaotamine, ta müüdi maha juba pooltel teel ja see algas palju varem avaliku meedia*

sekkumisega SDE koalitsiooni-küsimustesse pealinnas. Teiseks peale kakkust rusikatega ei vehita...pealegi ta õnnitles korralikult Sveni ja soovis sellele erakonna edukat juhtimist edaspidi.

Kolmandaks paistis siin tegu olevat ikkagi kahe leeriga, kes kumbki said ja saavad sotsiaaldemokraatiast omamoodi aru! Kas praeguse esimees suudab nad liita... seda näitab aeg.

Poliitika on just nii räpane, kui räpaselt seda keegi suvatseb teha. Telgitaguseid tundmata pole aga avaliku poole pealt Pihlile paraku midagi ette heita, kuigi seda paistab väga otsitavat. Igati sirge seljaga ja aumehelik käitumine? Sven ei jäänud muidugi oma roosibuketiga ka alla!)

Nagu langed punaste nelkide kinkimise tasemele, nii annad trumbid tegelikult vastasele (a'la Laar versus Rüütel)
**Kas Pihli mahavõtmise ei hakatud ette valmistama mitte väljaspool erakonda meie ajakirjanduse ja paduparempoolsete poolt? Kas sellega oli seotud ka President Ives? Tuleks teha vastav sotsioloogiline ajakirjanduse uuring. Peapõhjus oli ikkagi see, et Pihl oleks olnud pärast Riigikogu valimisi Savisaarega kindlalt ühes paadis. Seda kartsid nagu vanakurat valku nii meie parempoolsed, Eesti parempoolsete „kaisutusse“ lükanud parempoolsete „puudliteks“ olnud Tarand, Padar,*

Nestor, Lauristin ja kas ka mitte president Ives.

Aeg annab arutust.

Vox populi, vox dei. Neist vähesestki kommentaaridest on näha, et inimesed saavad suurepäraselt aru, mis toimub. Ja enne valimisi ei saa end rahulikult tunda mitte ükski erakond, olgu või Reformierakonna eelnev toetus 99,9%.

Äärmiselt ebastabiilse majandusega riigis (kus hiljutine majandusmoodustus 10% ja kohe järgnes majanduslangus 15%), kus miinimumpalk on netos natuke üle 200 euro, pension 272 eurot ja kust kodanikud on hakanud lahkuma juba perekondade viisi, si masiliselt, ei saa keegi end kindlalt tunda. Ka miljonärst võib saada päevapealt nn uusvaene, nagu me nüüd näinud oleme.

Nii et Mikseril on kõva tööpõld ees – elukoige aktiveerida ametiühingud (loe ka tänasest lehest ametiühingutegelast Alar Sepperit lk 4!), taastada (või õigemini luua) sotside ühtne parteistruktuur, muutada atraktiivseks rahastajatele (miks peaks Eesti ahne äriimees toetama mingit sotsialismust?) ning leidma oma erakonnale koostööpartnereid, kes mitte ei ole huvitatud partneri mahatampimisest, vaid ühisest tegevusest tänasest elujõulisema Eesti nimel.

Urmi Reinde

20 aastat ühest avantüürist

4. november 1990: kelamlaste–enamlaste vandenõu

Teisiti kui avantüüriks ei oska 4. novembril 1990 Eestit tabanud „šokki” kuidagi nimetada. Mitte mingi poliitiline loogika ei lubanud sellist liitu ennustada. Jaak Alliku, Sirje Endre, Siim Kallase, Kaido Kama, Tunne Kelami, Toivo Kuldsepa ja Vardo Rumesseni allkirjastatud „kaheksa avaldus” sai kiiresti „enamlaste–kelamlaste” sobingu sildi.

REIN RUUTSOO

Sobingus sisendati äärmiselt üldsõnaliselt, et Eesti on võimukriisis ja et selle ületamiseks tuleb kohe, sealhulgas „venekeelse elanikkonna autoriteetsete esindajate vahetul osavõtul” moodustada „rahvusliku ühtsuse valitsus”. Kes olid need „autoriteetsete esindajad”, kellele ka võimu nõuti? (1991. aasta suvel osutusid nendeks nn intrid!) Tegelikult oli kriis tabanud vaid kaht jõudu, EKP-d ja ERSP-d, kes püüdsid nüüd oma allakäiku päästa rahva saatusega mängides.

Eesti meedias, mis oli juba vabanemas EKP kontrolli alt, aga polnud veel muudetud meediamogulite hääletoruks, asendus ehmatuse peagi nõrdimusega. Oli selge, et „venekeelse elanikkonna autoriteetsete esindajate” osavõtul EKP soovis iseseisvumiskursi hoidnud Rahvarinde valitsust üle võtta. Avantüüri mastaap ja küünilisus ületas kõik seni kogetu. Alliku, Toome ja Kallase taustaks oli kuulumine EKP tippnomenklatuuri. Aastakümneid Soomes töötada lubatud Toivo Kuldsepa „erisidemed” olid avalik saladus.

Dissidendid Kelam ja Rumessen, kes olid oma karjääri rajanud kommunistide paljastamisele, tegid üleöö kannapöörde. EKP-ga, keda Hirvepargist alates oli rahva-vaenlasteks tõrvatud, äkilise ühte paati istumine oli väljaspool igasugust moraali ja loogikat. Avalduse hõre retoorika – Savisaare Rahvarinde-valitsuse tegevuse paljusõnalise kriitika sisuline tühjus – oli hämmastav. Ei mingeid programmilisi ettepanekuid! Oli vaid üks mõte – andke võim meile! Ettepanekuid, mida ja kuidas senist poliitikat muuta, samas ei tehtud. Eesti taasiseseisvumise võitluse ideaalid ja parteide usutavus oli saanud tõsise löögi.

Mis üldse toimub? Kes on Eesti poliitikud tegelikult? Keda me võime usaldada? Need oli küsimused, mis kerkisid halasamatult ja nõudsid vastust. Küsimus aga jääb: millega enamlaste–kelamlaste rehkendasid ja mida tegelikult kavandasid?

Milleks valmistusid „enamlaste”?

Mitte juhuslikult jätab avaldus vandenõulaste plaanid hämaraks. Eesti Vabariigi taastamine oli vähemalt kahele EKP liidrile kui mitte vastuvõetamatu, siis vähemalt probleemne. Avalduse üks ideo-

looge Jaak Allik oli ideeline kommunist, kes püüdis viimse hetkeni EKP-d ajaloo prügikasti minerkust päästa. Talle oli ja jäi Eesti Vabariigi taastamise idee vastuvõetamatuks. Vastumeelsust Eesti kui rahvusriigi loomise suhtes väljendas ta korduvalt.

Selles võib veenduda Alliku ühele „vaimsele isale”, nn tõelisele internatsionalistile Rem Blumile kirjutatud järelehüüdes.

1991. aasta 20. augustil oli Allik Kama kõrval üks neist eestikeelseist Ülemnõukogu saadikuist, kes Eesti Vabariigi taastamise hääletusel ei osalenud. Allik eelistas sõita Viljandisse „teatriasju” ajama. Ta ei tahtnud oma isa ja ema elutööd – Eesti Vabariigi hävitamist – korstnasse kirjutada. Toome ja Kallasega oli lihtsam – nemad olid pragmaatilised nomenklatuurlased, kes tahtsid olla igas pulmas peigmehe- ja s.t nende ainus alasti huvi oli võim.

1991. aasta 20. augustil oli Jaak Allik Kaido Kama kõrval üks neist eestikeelseist Ülemnõukogu saadikuist, kes Eesti Vabariigi taastamise hääletusel ei osalenud.

Toivo Kuldsepa ei tähendanud Eesti Vabariiki midagi head. „Kaheksa avalduses” kesksel kohal olnud Rahvarinde välispoliitika kriitika saab tagantjärele aga mõistatavaks. Baltimaade taasiseseisvumise olulist osa etendanud Rootsi diplomaadi Ahlanderi analüüsi kohaselt pingutas Kuldsepp koos Toomega tõsiselt Rahvarinde läänekontaktide takistamiseks! Et Kuldsepa seotus „teenistusega” oli avalik saladus, siis oli Rahvarinde valitsuse välisministri Lennart Meri üheks esimeseks saavutuseks Toome usaldusmehe Kuldsepa pagendamine välisministeeriumist!

„Rahvusühendusvalitsus” oleks mitte ainult taastanud Kuldsepa karjääri, vaid ka KGB vahetu kontrolli valitsuse välissuhtluse üle! ERSP ja Eesti Komitee juhivad tegid esialgu aga näo, et nemad „ei tea” midagi!!!

„Kelamlaste” kaaluflused

Kelamlaste poolelt vaadates varjestas enamlastesõbralikku võimustrateegiat ühine „usaldusminevik”. Kommunism ja antikommunism olid mitmele neist mitte põhimõtte, vaid poliitilise konjunktuuri küsimus. Kelamil oli Toomele–Allikule ette näidata ebaõnnestunud katsed EKP-sse astuda. Eesti Komitee radikaalse tiiva liidril Sirje Endrel ning Kallasel–Allikul–Toomel oli ühine komsomoliminevik.

Kuid pidi olema eriti naiivne arvamaks, et kelamlased kavatsesid tõesti EKP-ga püsivama liidu luua. Dissidendid ei kavatsenud kellegagi võimu jagada, ei Rahvarinde ega EKP-ga.

Pealegi: koostöö vastu olid ERSP peamised sponsorid – pagulased. Pagulaste ja nn kaikameeste kinnismõtteks oli: „Kommud seina äärde!” (vt ERSP–AEG, Tallinn 2008, lk 21). EKP rüppe tõukas ERSP-d eelkõige majandusoskuste ja administratiivtöö kogemusega inimeste puudumine. ERSP peamised piiritagused rahastajad said aga šoki. Selge, et EKP-d oli ajutiselt vaja vaid hoopis tugevama Rahvarinde kõrvaldamiseks. Siis oleks kinga saanud ka EKP. Alliku ja

Allik

Toome ideoloogiline lõmastamine (nende vaated polnud saladus), Kuldsepa täpselt ajastatud „paljastamine” jne oleks peagi taganud ERSP-le ainuvõimu. Pagulastele antud selgitused, et liit EKP-ga on vaid „taktika”, viimaseid ei veennud. Sedavõrd jõhker bolševistlik pragmatism läks Läänes juba kodunenud inimeste jaoks (Rebas jt) ikka üle igasuguse piiri.

Rahvarinne ja „rahvusühendusvalitsus”

Väikseimigi kahtlus, et rahvusühenduse „üllä” loosungi taga peitus Rahvarinde valitsuse kogu liikumise põhjalaskmise kava, tekitab avalduse teinuis tõsist ärritust (Jaak Allik). „Kaheksa avaldus” on tõesti kavalalt koostatud. „Solvujad” aga arvestavad, et tuntakse vaid neid dokumente, mida Eesti Komitee oma klantsväljaandeis ära trükib. Kuid ERSP ja Eesti Komitee

Ruutsoo

varjujätetud avaldused räägivad teist keelt. Näiteks ainult kolm päeva enne kollektiivrünnakut koostatud „Eesti Komitee poliitiline avaldus” nõretab vihast ja laimust Rahvarinde valitsuse vastu (vt Eesti Komitee ja juhatuse materjalid 1991, lk 49). See on totaalne usaldamatusavaldus valitsusele koos üleskutsega „edumeelsete” erakondade koondamiseks valitsuse ja selle juhi asendamiseks. „Edumeelsete” hulka arvati loomulikult vaid rahvusradikaalsed ja kristlikud grupeeringud. Võimalik, et ka Rahvarindest oleks keegi kuidagi kampa võetud. EKP liidritel (Toome) oli pikk kogemus n-ö tööliste esindajaga poliitbüroos (nagu seda oli kelamees Valeri Liiv), et nomenklatuurset ainuvõimu kuidagi maskeerida. Kindlasti poleks kaasatud Rahvarinde tippjuhtkonda.

ERSP mängis maha oma peamise kapitali – antikommunistliku tühi-retoorika, millel nad seni olid ratsutanud.

Samalaadset „oskust” oli üles näidanud ERSP. Eesti Komitee juhatusse lasti „valida” vaid Edgar Savisaar (üks kaheteistkümnest vastu), ainsa eesmärgiga jätta mulje, et ka Rahvarinne on kõigi ERSP saatustest ja rumalustest taga. Rahvarindel oli aga ka parema tahtmise juures võimatu ERSP-

ga ühte valitsusse minna. Selle põhjused olid selged. Mitte ainult see, et ERSP oli korduvalt Eesti Komitee toel Rahvarinde valitsust „kukutanud”. ERSP juhendamisel nn Kaitseliidu „piirikaitseõppuste” sildi all tüli õhutamine Venemaa suunal, SS-veteraanide kokkutulekute (Toris) toetamine jne olid võtnud viimase usalduse neilt kui parteilt, kelle eesmärk pole Eesti venelastega tülli ajamine. Rahvarinne ei saanud võtta vastutust ERSP provokatsioonilise poliitilise joone eest. Konfliktide õhutamine jäi ERSP üldise teovõimetuse juures nende võimustrateegia peamiseks ressursiks. Rahvarinde „kaasamine” 1990. aasta sügisel oleks vastanud sellele poliitilise võimu mudelile, mida Toome ja Allik olid kavandanud juba 1988. aasta kevadel, kui nad käivitatsid Rahvarinde EKP-le allu-

Kama

tamise kava. Tollase ebaõnnestumise eest pakkus ERSP nüüd võimalust võtta revanš ja purustatud Rahvarinde jäänused alla neelata.

Rahvas aimas avantüüri ohte

Eesti avalikkust haaras tõeline paanika. Savisaare juhitud

Rahvarinde valitsus ei võtnud ega saanudki võtta enamlaste–kelamlaste avaldust tõsiselt. Rahva ja valitsuse valulisel reaktsioonil olid ühised juured. Eesti avalikkuse poliitilised instinktid olid tollal veel terved, meedias toimus veel elav mõttevahetus. Väljajoonistuvad tulevikukuvandid olid üsna ühesed. Okupatsiooni lõpetamine, võõrarmee väljaviimine, KGB tegevuse tõkestamine jne, mille tegematajätmisses Savisaare valitsust Endre, Kama jt süüdistasid – see polnud aastal 1990 ühelegi valitsusele jõukohane.

Olgu märgitud, et Savisaare valitsus tegi juba 1990. aasta suvel lõpu KGB finantseerimisele Eesti eelarvest! Bakatiniiga sõlmitud lepingu alusel Eesti politsei loomise talle süüks panemine oli aga karjiv demagoogia.

Eesti seni ikkagi üsna stabiilne areng oleks katkenud, meie usaldusväärsus välismaal oleks järsult vähenenud. Kõigile erimeelsustele vaatamata koondas Rahvarinne enda ümber tsentristlikke jõude, kes jagasid realistlikku arusaama Eesti tulevikust ja taasiseisvumise teedest. Valitsus oli suutnud seniseid arenguid väga edukalt suunata. „Rahvusühendusvalitsuse” tulemuseks oleks olnud kõik muu, peale lubatud ühtsuse ja tegususe.

Kelamlaste–enamlaste vandenõu oleks poliitilist tsentrit oluliselt nõrgestanud, õigemini – selle ära uhtunud ja Eestit sügavalt destabiliseerinud. ERSP ja EKP liit ei olnud ega saanud olla strateegiline. Sellesse intriigi oli kodeeritud leninlik „kes keda?” – halastamatu võitlus võimu pärast. Ei EKP-l ega ERSP-l polnud realistlikuks ühistegevuseks mingit nägemuslikku ühisosa ega alternatiivi Rahvarinde poliitikale. Neil polnuks muud võimalust, kui jätkata sama rada.

Kuid reaalse poliitika asemel oleks kohe vallandunud võidujooks tülitile „kes on parim eestlane?”, ja Eesti rahvas oleks lõhestunud hoopis sügavamalt kui seni. ERSP avalikult konjunktuurne ja küüniline leping EKP-ga andis „äraostmatute” (ERSP esindas esimesi „äraostmatuid” Eesti poliitikas) mainele hoobi, millest nad ei toibunud päriselt kunagi. ERSP mängis maha oma peamise kapitali – antikommunistliku tühi-retoorika, millel nad seni olid ratsutanud. Just Eesti rahva kaine reaalsusetaju oli see tegur, mis asus Savisaare tollase valitsuse taha ja päästis Eesti avantüürist, millel võinuks olla traagilised tagajärjed kogu Baltikumi tulevikule.

